

Israelian Gumazir Dapaniba

O Jasba

Akar faragha zuim

Akɪnɪfariɪr kam, an eghaghanir aviriba iti. Eghaghanir kaba, da Israelia Kenanɪn nguazim inigha a gapiazir dughiamɪn ikegha ghua me uari baghavira atrivim inizir dughiamɪn oto. A Israelian gumazir dapanir mabar ikirimirim ko me amizir ingangarir mabagh eghari. Gumazir dapanir kabar aviriba, me kotiaba baragha akaba akirir arazibagh fozir puvati. Puvati. Me midorozibar faragha zuir gumaziba. Apaniba Israelia gasighasigh osimtiziba me darighasava amima God Israelian akurvaghasa me amisefe. Men ziabar kara: Otniel, Ehut, Samgar, Debora, Barak, Gideon, Abimelek, Tola, Jair, Jepta, Elon, Apdon ko Samson.

Akɪnɪfariɪr kamɪn God bizir ekɪar mamɪn en sure damuasa, a kamakɪn. Israelia bar deraghvira Godɪn akabar gɪn mangiva, egh deraghvira ikiam. Me an akaba baraghan kogh, egh me ikuvigham. Ezi tuavir igharazir mam kam gafira. Me Godɪn akaba baraghan kogh osimtizim initi, God men apangkuvigh ua men akurvagham. Me navibagh iragh arazir kuraba ateghti, God uam men akurvagham. Akɪnɪfariɪr kamɪn eghaghanir aviriba, da tuavir igharazir kam azenara aneka. God uabi, Godɪn Araziba (o Diuteronomi) sapta 28ɪn aven, tuavir kam isa gumazamizibar aka.

Gumazir dapaniba Israelia gatifa

(Sapta 1--3)

Judan anabam ko Simeonin anabamin adarasi, atrivim Adoni Besekin suira

¹ Josua aremegha givazi, Israelia kamaghin Ikiavira Itir Godin azara, "Te midorozimin faragh mangi Kenania misogham?"

² Ezi Ikiavira Itir God me ikaragha ghaze, "Ia kamaghin fogh, ki nguazir kam isa Judan anabamin gumazamizibagh aningi, kamaghin me ian faragh mangam."

³ Ezi Judan anabamin adarazi kamaghin Simeonin anabamin adaraziv gei, "Aveghbuaba, ia izi en gin mangi nguazir God e daningasa mikemezimin mangiva bar uari akuvagh, Kenanian adarazi ko misogham. Egh gin e bar moghira mangi nguazir God ia ganingizimin mangam." Ezi Simeonin adarasi, Judan adarazi ko zui.

⁴ Ezi Judan anabamin gumaziba midorozimin faragha zuima, Ikiavira Itir God Kenania ko Peresia isa Judabagh aningizi, me Besekin nguibar ekiamin 10,000plan gumazibav sogha, me abini. ⁵ Me Adoni Besek ko an adarasi, Besekin nguibamin me batogha me misoke. Egha me bar Kenania ko Peresia abini. ⁶ Ezi Adoni Besek uabi arima, Judaba an agintigha ghua an suira. Egha me an dafarir puzir amebamning aghorava an dagarir puzir amebamning sara dutu.

⁷ Ezi Adoni Besek kamaghin migei, "Ki fomira atrivir 70plan dafarir puzir amebaba ko suer puziba aghorezima, me dagher daghatevir muziarir

nan dakozimîn apengan iriba isa da api. Ezi datirighîn ki me gamizir arazimra, God a îkaragha an na gami.” Ezi Judaba Adoni Besek inigha ghua Jerusalemîn ikia ghuav iti an areme.

Judan anabamîn adarazi Jerusalem ko Hebron ini

⁸ Judaba Jerusalemîn gumaziba ko misogha men nguazim ini. Egha men gumazibav sozi me ariaghirezi, me men nguibam gaborozi, a isi. ⁹ Me gîn ghua, gumazamizir Kenanian miğhsiar dozibar itiba, ko Negevîn Distrighîn itiba, ko sautin amadaghan nguazir voroghira zuimîn itibav soghasa zui. ¹⁰ Egha me gîn ua ghua, Kenanian Hebronîn nguibar ekiamîn itibav sosi, kar me fomîra kamaghîn diborir nguibar ekiam, Kiriât Arba. Judaba uaghan Sesain adarazi ko Ahiman ko Talmain adarazi abini.

*Otniel Debirîn nguibar ekiam ini
(Josua 15:15-19)*

¹¹ Egha Judaba nguibar kam ategha ghua Debirîn nguibar ekiamîn gumazamizibav sosi. (Nguibar kamîn ziar mam, Kiriât Sefer.) ¹² Ezi Kalep kamaghîn miğia ghaze, “Gumazim Kiriât Seferîn gumazibav sogh me abiraghti, ki uan guivim Aksa a danighti an an ikiam.” ¹³ Ezi Kalepîn dozim Kenas, an otarim Otniel, nguibar kamîn gumazibav sogha me abîra. Ezi Kalep uan guivim Aksa isa, a ganingizi an an iti.

¹⁴ Egha aning uaningin ikiava, Aksa Otniel bagha iza anebirava, a miğia ghaze, ni nan afeziam Kalepîn azaraghti a nguazitam atugh ga daningigh. Egha Aksa ghua Kalep batogha uan

donkin faghafiragha izaghirima, Kalep an azara, “Ki bizir tizitam ni bagh a damuam?”

¹⁵ Ezi Aksa uan afeziam ikaragha ghaze, “Ni bizir aghuitam na daningigh. Ni faragha dipaba puvatizir nguazim Negevin itir nguazir akuar mam abigha na ganingi. Datirighin ni dipar emimiriba itir nguazir aghuitam abigh na daningigh.” Ezi Kalep dipar emimiriba itir nguazir pumuning a ganingi. Aning Hebronin nguibamin boroghin iti, mam pin amadaghan itima, mam vin amadaghan iti.

Judan anabamin adarazi ko Benjaminin anabamin adarazi midorozim gafira

¹⁶ Mosesin amerer afeziam, a Kinin ikizimin gumazir mam. Ezi Mosesin amerer afeziamin adarazi ko Judan anabamin adarasi, me Temer Detba itir nguibar ekiam, ategha ghua sautin amadaghan, Judan gumazamiziba puvatizir danganimin, Negevin danganimin aven itir nguibar ekiam, Aratin boroghin ghue. Me ghua Amalekia ko danganir kamini iti.

¹⁷ Ezi Judan anabamin gumaziba ko Simeonin anabamin gumaziba ghua, Kenanian Sefatin nguibar ekiamin itiba ko misogha bar me abiragha, bar nguibar kam agifa. Kamaghin, me ziar igiam, “Horma,” a gati. ¹⁸ Me uaghan Gasan nguibar ekiam ko Askelonin nguibar ekiam ko Ekronin nguibar ekiam ko nguazir dar boroghin itiba sara ini.

¹⁹ Ikiavira Itir God Judabar akurazi, me mighsiar dozibar itir nguaziba ini. Ezi ongarimin boroghin nguazir voroghira itimin adarasi, me ainin

karisba iti, kamaghin Judaba me batoghan ibura. ²⁰ Moses fomira mikemezi moghin, me Hebronin nguibar ekiam isa Kalep ganingi. Ezi Kalep zuima, Anakin ovavir borir 3plan adarasi, Hebronin itima a me batoke.* ²¹ Ezi Benjaminin anabamin adarasi, me Jebusian Jerusalem in iti darazi batoghezir puvati, kamaghin Jebusia Benjaminin anabamin adarazi ikiavira iti.

Josepin anabamin adarasi, Betelin nguibar ekiam ini

²²⁻²³ Josepin anabamin adarazi uaghan kamaghiram ami. Me uaghan Betelin iti darazi ko misosi. Me fomira kamaghin nguibar ekiar kam dibori, Lus. Ezi Ikiavira Itir God me ko ikia men akura. Josepin anabamin adarasi, gumazir maba amadazi, me ghua nguibar ekiar kam mogomemin a getiagha rui. ²⁴ Gumazir kaba gumazir mam in gari, a nguibar ekiar mam ategha azenan zuima, me kamaghin a migei, "Ni tuavir ghua nguibar ekiam in aven zuimin gun e mikemeghtima, e pazi ni damighan kogham." ²⁵ Ezi a tuavir aven zuim men aka. Ezi me aven ghua uan midorozir sababar nguibar ekiar kam in aven itir gumazamiziba bar me misuaghariki. Egha me gumazir kam ko an adaraziv soghezir puvatigha me ataghizi, me zui. ²⁶ Ezi gumazir kam ghua Hitian nguazimin ghugha, nguibar ekiar mam in ingarigha kamagh a dibori, Lus. Ezi ziar kam datirighin an ikiavira iti.

1:20: Josua 15:13-14 * **1:20:** Ikizir kabar ziaba ves 10in iti, ni Diboboniba 13:22 uaghan an gan. **1:21:** Josua 15:63; 2 Samuel 5:6; 1 Eghaghaniba 11:4

Israelia igharaz darazir gumazamiziba bar me batoghezir puvati

²⁷ Ezi Manasen anabamın adarasi, me Bet-san nguibamın itir gumazamiziba, ko Tanak, Dor, Ipleam, Megido koma nguibar ekiar kabar boroghın itir nguibar doziba, me dar gumazamiziba batoghezir puvati. ²⁸ Ezi gın Israelia ikia ghua gavgavigha, Kenanian gumazamizir kabagh amizi, me men ingangarir gumazamizir kinibar otifi. Israelia bar me batoghezir puvati.

²⁹ Eframın anabamın gumaziba Kenanın gumazamizir Geserın nguibar ekiamın itiba batoghezir puvati, kamagh amizi, Kenanian gumazamizir kaba men tongın danganir kamın iti.

³⁰ Ezi Sebulunın anabamın gumaziba, gumazamizir Kitronın nguibar ekiam ko Nahalalın nguibar ekiamın itiba batoghezir puvati. Kamaghın, Kenanian gumazamizir kaba men tongın ikiavıra iti. Ezi Sebulunın gumazamiziba, Kenania gamizi, me men ingangarir gumazamizir kinibar otifi.

³¹ Ezi Aserın anabamın gumaziba, gumazamizir Akon nguibar ekiam ko Saidonın nguibar ekiam ko Alap, Aksip, Helba, Afek ko Rehopin nguibar ekiabar itiba, me batoghezir puvati. ³² Me, me batoghezir puvati, kamaghın, Aserian gumazamiziba Kenanian tongın ikiavıra iti.

³³ Ezi Naptalin anabamın gumaziba, gumazamizir Betsemesın nguibar ekiam ko Betanatın nguibar ekiamın itiba batoghezir puvati. Egha

me Kenanian tongin iti. Egha Naptalin anabamin adarazigh amizi, me men ingangarir gumazamizir kinibar otifi.

³⁴ Ezi Amoria gavgavigha Danin anabamin gumazamiziba batoghezi, me ghua mighsiar danganimin ghue. Amoria me ataghizi me izaghira danganir zarimin itir puvati. ³⁵⁻³⁶ Amoria uarira Heresin Mighsiam ko, Aijalonin nguibar ekiam, ko Salbimin nguibar ekiam gapia. Ezi men nguazir mitaghnam, Tuighakabar Mighsiamin Pin Zuir Tuavimin ikegha ghua, Selan nguibamin otogha bar sivagha ghu. Ezi dughiar maba, Josepin anabamin gumazamiziba me gativagha me gamizi, me men ingangarir gumazamizir kinibar otifi.

2

Ikiavira Itir Godin ensel Israelia migei (Josua 24:29-31)

¹ Ezi Ikiavira Itir Godin ensel, Gilgalin nguibam ategha, Bokimin nguibar ekiamin ghu. Egha kamaghin Israelia migei, “Ki Isipin kantrin aven ia inigha iza, nguazir ian inazir afeziabar aningasa akam akirizim bagha zui. Egha ki kamaghin migei, ‘Akar Dikirizir Gavgavir ki ia koma amizim, ki anebighan kogham. ² Kamaghin, ia gumazamizir nguazir kam in itiba ko akar dikirizir gavgavir tam damuan marki, ki ian anogoroke. Ia men ofa gamir dakozibagh asighasikigh.’ Ki datirighin garima, ia nan Akar Gavgavim barazi puvati. Ia manmaghsua, arazir bar igharazim

gami. ³ Kamaghin, ki kamaghin ia miġei, ia men nguazibar aven mangi me batoghsı damuamin dughiamin, ki ian faragh mangighan kogham. Puvati. Gumazir kaba ian apanibar otivigh azuazibar min ian suigh ia damuti ia iri, egh tuavir voroghira itim ategham. Eghti men aseba bar puvira ian nighnizir gavgaviba basamam, da gavviz o.”

⁴ Ikiavira Itir Godin ensel, Israelia mikemegha gıvazi, me akar kaba baregħa, bar puviram azi. ⁵ Kamaghin, me danganir kam kamaghin a dibori, “Bokim.” Egha danganir kamın, me Ikiavira Itir God bagħa ofa gami.*

Josua areme

⁶ Ezi Josua Israelia amadazi, me ghua danganir God vaghvagħa me bagħa misevegħa me ganıngiziba inigha, dagħ apia. ⁷ Josua angamira itir dughiamin, Israelia Ikiavira Itir Godin ziam fe. Egha Josua aremezir dughiamin ġin, me uaghan an ziam favira iti. Me kamaghıram amua ghua, gumazir aruaba uan damazibar Ikiavira Itir God Israelia bagħa amizir bizibar ganizir dughiamin tu. ⁸ Nunin otarim Josua, a Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazim, a 110plan azenibar ikegħa areme. ⁹ Ezi me an kuam isa Timnat Heresin nguıbar ekiamin anefa. Kar an nguazir otevir mamra, a Efraimin miġhsiar dozibar tongin ikia, notin amadagħan Gasin Miġhsiamin boroghın iti. ¹⁰ Ezi Josua ko otivizi darazi bar ariagħire, ezi

2:3: Ua Me Ini 34:12; Godin Araziba 7:16; Josua 23:13; Onger Akaba 106:36 * **2:5:** Ziar kam Bokim, an mingarim Hibrun akamin kamaghın għu, “Azi darasi.” **2:9:** Josua 19:49-50

gumazamizir igiaba otivigha, men danganiba ini. Gumazamizir gın otivizir kabanang, me Ikiavıra Itir God gıfozir puvati. Egha bizir a Israelian akurvagha amiziba, bar da gın amada.

Israelia ua Ikiavıra Itir Godın ziam fer puvati

¹¹ Egha Israelia aser Balbar ziaba fava, arazir bar kuraba Ikiavıra Itir Godın damazimın dagh ami. ¹² Me ua Ikiavıra Itir Godın ziam fe puvati, a men inazir afeziabar God, a Godın Isipin kantrin aven me inigha azenan izezim. Me dikavigha tintinibar gumazamizir men tongın itibar asebar ziaba fe. Israelia uan iteviba apıra aser kabar ziaba fava, Ikiavıra Itir God gamima a bar men anıngaghe. ¹³ Me ua Ikiavıra Itir Godın aghuagha an ategha, Balın asem ko Astarten aser amizibar ziaba fe.

¹⁴ Ezi Ikiavıra Itir God bar men anıngaghegha, midorozir gumaziba ko okımakıar gumaziba ataghizi me iza Israelia misogha men biziba bar da okeme. Ikiavıra Itir God me isa apanibar agharım gatizi, me tintinibar ikegha iza bar me abıra. Israelia mitivigh gavgavigh uari bagh misoghan ibura. ¹⁵ Me zurara misoghasa zuir dughiabar, Ikiavıra Itir God men apanım gamua men akurvazir puvati, ezi me bar dughiar kuramın iti.

¹⁶ Ezi gın Ikiavıra Itir God gumazir dapanir gavgavir maba isa Israelia ganıngi. Ezi gumazir dapanir kaba, Israelian akuragha midorozir gumaziba ko okımakıar gumazibar aghariba da uam me ini. ¹⁷ Ezi gumazamiziba kamaghıram ami.

Me gumazir dapaniba barazir puvati. Me akirim ragha Ikiavira Itir God gasaragha mati tuavimin amizim tintinimin gumaziba bagha arui moghin, me aseba bagha bar ikuvigha men damazibar uan teviba apiri. Me fo, men inazir afeziaba fomira Godin Akar Gavgavibar gin zui, ezi merara datirighin kamaghin amir puvati. Me zuamira tuavir aghuir kam ataki. ¹⁸ Dughiar aviriba, apaniba paza Israelia gamima, me uan osimtiziba ko mizazir me isir kaba bagha aziava arai. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God men apangkufi. Dughiaaba zurara, Ikiavira Itir God Israelian ganasa gumazir dapaniba misefi, egha a gumazir dapaniba vaghavagha me ko ikia men akurvasi. Ezi gumazir dapanir kaba vaghvagha Israelian akurvagha apanibar gavgaviba da ua me isi. God zurara gumazir dapanir kam in akurvagh an gan mangi an aremeghamin dughiamin tugham. ¹⁹ Gumazir dapanir kam aremeghamin dughiamin gin, gumazamiziba uamategh uan arazir ghuribar amuam. Men arazir kuraba, men faragha ghuezir darazir arazir kurabagh afiragham. Me asebar gintigha dar ziaba fa uan teviba apiri. Me bar uan arazir kurar kaba ko akam batozir arazibar gin mangasa bar gavgafi, egha da ataghiraghan aghua.

²⁰ Ezi Ikiavira Itir God bar Israelian aningaghegha, kamaghin migei, "Gumazamizir kaba, ki fomira men inazir afeziaba ko Akar Dikirizir Gavgavim gamigha, an gin mangasa me mikeme, ezi me anebiki. Me nan akamin gin zuir puvati. ²¹ Josua angamira itir dughiamin, a men nguaziba inizir puvatigha areme, kamaghin

amizi, ki ikizir igharaziba batueghan kogham.
²² Ki ikizir igharazir kabar amighti, me Israelian nighnizir gavgaviba basamti ki ganasa, me nan migirigiabar tuavimin gin mangam, mati men inazir afeziaba amizi moghin, o puvatigham.”
²³ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God ikizir igharazir kaba ataghizi, me Israelian nguazimin iti. A fomira Josua ataghizi, a me misogha me abirazir puvati. Ezi datirighin Ikiavira Itir God uaghan zuamira me batueghan kogham.

3

Ikiavira Itir God midorozir arazibar Israelian akakghasa

¹ Ikiavira Itir God ikizir igharazir maba ataghizima, me Israelian tongin Kenanin nguazimin iti. Israelia faragha misogha Kenanin nguazim ini, ezi men marazi, midorozir tamn ikezir puvatigha midorozir arazibagh fozir puvati. God datirighin men gavgavimin ganigh foghasa. ² Ikiavira Itir God kamaghin damuva, vaghvagh Israelian igiar gin otiviziba midorozimin me geghan men sure damuam.
³ Kar God Kenanin nguazimin ataghizir ikiziba: Filistian 5plan nguibar ekiabar gumazamiziba, ko Kenanin nguibar ekiaba bar moghira, ko Saidonin gumazamiziba. Ezi Hivian Lebanonin Mighsiamin pin itiba, me Balhermonin Mighsiamin ikegha ghua, Hamatin nguibamin zuir tuavir akamin tu. ⁴ Ikiavira Itir God, Israelia tuisighasa ifonge, me ti an Akar Gavgabibar gintigham, o ti puvatigham? Kamaghin amizi, a gumazamizir kaba ataghizima, me Kenanin

nguazimîn iti. Akar Gavgavir kabanang, God fomira men inazir afeziaba bagha Moses ganingi. ⁵ Kamaghîn amizi, Israelia, me Kenanian tongîn apia, me Hitia ko Amoria ko, Peresia ko, Hivia ko Jebusian gumazamiziba. ⁶ Egha Israelia, Kenanian guiviba isa men iti, egha uan guiviba isa Kenanian otaribagh anîdi. Egha me men asebar ziaba fe.

Otniel gumazir dapanimîn oto

⁷ Egha Israelia Ikiavîra Itir Godîn damazimîn arazir kuram gami. Me Ikiavîra Itir God, uan God, bakinîghinîgha, arazir kuram gamigha Balîn aseba, ko Astarten aser amizibar ziaba fe. ⁸ Kamaghîn amizi, Ikiavîra Itir God Israelian atara Mesopotemian atrivim Kusan Risataim ataghizîma, a midorozimîn me gafira. Israelia 8plan azenibar atrivim Kusan Risataimîn gavgavimîn apengan iti. ⁹ Egha Israelia Ikiavîra Itir God bagha araima, Ikiavîra Itir God me bagh akurvazir gumazir mam amîsefe, an ziam Otniel. Otniel a Kenasîn otarim, ezi Kenas a Kalepîn dozim. Ezi Otniel atrivir kam da ua me ini. ¹⁰ Ezi Ikiavîra Itir Godîn Duam iza Otniel gizîvazîma, a Israelian gumazir dapanimîn iti. Ezi a ghuava Mesopotemian atrivim ko misosi, ezi Ikiavîra Itir God Otnielîn akurazîma an atrivir kam abîra. ¹¹ Egha gîn, Israelia ua midorozir tam gamir puvatîgha ikia ghua 40plan azeniba gîvazîma, Kenasîn otarim, Otniel, an areme.

Ehut gumazir dapanimîn oto

¹² Ezi Israelia uamategha Ikiavîra Itir Godîn damazimîn an aghuazir arazir kuram gami. Ezi

Ikiavira Itir God gavgavir ekiam isa Moopian Atrivim Eklon ganingizima, a Israelia abira. ¹³ Eklon Amonia koma Amalekia akuvagha me ko akam akirigha ghua, Israelia misogha me abiragha, Temer Detba Itir Nguibar Ekiam ini. ¹⁴ Ezi Israelia, Atrivim Eklonin apengan ikia ingangarir gumazamizir kinibar min ingara ghua 18plan azenibar tu.

¹⁵ Egha Israelia Ikiavira Itir God bagha araima, a me bagh akurvazir gumazir mam amisefe, an ziam Ehut, an apaniba da ua me iniam. Ehut Benjaminin anabamin gumazir mam, a Geran otarim, an agharir kiriamin ingarir gumazim. Dughiar kamin, Israelia bizir aghuir maba isa Moopian atrivim, Eklon bagha da amadima, Ehut da inigha ghu. ¹⁶ Ehut faragha ua bagha midorozir sabar ghumtizir pumuning itir mam iningarigha, an miriamning viraram aning amine. Midorozir sabar ghumtizir pumuning itir kamin ruarim 50 sentimitan tu. Egha dughiar an Atrivim Eklon bagha mangasava amimin, a midorozir sabar ghumtizir pumuning itir kam isa uan agharir guvimin apengan buar akirim in korotiar ruarimin aven a modo. ¹⁷ Egha bizir aghuir kaba inigha Atrivim Eklon bagha zui. Eklon, a namnam saram aghungizir gumazir dafam. ¹⁸ Ezi Ehut ghua bizir aghuir kaba isava Eklon ganigha givagha, a gumazir a ko bizir aghuiba atera ghuezir kaba ko, me umatenge.

¹⁹ Me ghua Gilgalin nguibamin boroghin, dagabar gumazir nedazibar ingarigha da asezir danganimin otifi. Egha danganir kamin, Ehut Moopian atrivimin ganasa a bagha umatenge.

An Atrivim Eklonin ganigha kamaghin a miġei, “Atrivim, ki ni mikimamin miġirigiar mam iti, ni uabira a baragham.” Ezi atrivim kamaghin uan ingangarir gumazibav gei, “Ia mangi, ga uaningra ikiam.” Ezi ingangarir gumaziba bar moghira azenan ghue. ²⁰ Ezi atrivim uabira uan dipenimin aven, an pin itir danganir orangtizimin avughsava irighav iti. Ezi Ehut a bagha izava a miġei, “Ki God da izezir miġirigiar ni mikimamin mam iti.” Ezi atrivim dikavigha tuzima, ²¹ Ehut uan agharir kiriamin, dafarir guvimin apengan korotiar ruarir aruzimin aven, buar akirim gisin modozir sabam asigha, atrivimin navim gasara. ²² Ezi Ehut atrivim da sabar ghumtizir pumuning itim asizir puvati, an ghumtizim ko an misiam sara bar an navimin aven ghu. Ezi an navimin ovim midorozir sabam noke, ezi a bar an aven ghua an akirir agharimin tu. ²³ Ezi Ehut dipenimin aven avughsazir danganim ategha azuarimin azenan otogha deragha tiar akamning asaragha ghu. ²⁴ Ezi gin an ingangarir gumaziba iza garima, me itiar akamning dukua. Ezi me uarira uariv gia ghaze, “Atrivim ti uan avughsazir danganimin ikia uan davir danganimin aven ikiama.” ²⁵ Ezi atrivimin ingangarir gumaziba uan atrivim mizua ikia ghua amia, me itiam kuigh aven mangan an amigha, bar dughiar ruarimin a mizua ghua ghaze, e uari aven mangi ganigham. Egha me ki inigha tiam kuigha garima, Ame! Men gumazir aruam aremegha vazimin irighav iti!

²⁶ Ezi ingangarir gumaziba pura gara itir dughiamin, Ehut arav ghugha gifa. An ara ghua, danganir me dagiabar gumazir nedazibar

ingarigha da asezimîn otogha, dagh itagha, bar ara ghua Seiran nguibamîn modo.

²⁷⁻²⁸ Egha a gîn azenim girigha Seiran nguazimîn ghua, Efraimîn anababar mighsiar dozibar otogha sîgham givi, a men dîmtî me izî uari akuvagh mangî misogham. Israelia iza uari akuvazî, Ehut kamaghîn me migei, “Ia nan gîn izî. Guizbangîra, Ikiavîra Itir God ian apaniba, Moapia isa ian agharim gatîgha gîfa. Ia me abîragham.” Kamaghîn amizî, me mighsiar dozibar itir nguibaba ategha, Ehutîn gîn uaghîra Moapia bagha Jordanîn Fanemîn men arafa, eghti men tav fanem girîgh vongîn mangan kogham. Ezî me Moapian misozima, men tav arav ghuzir puvatî. Bar puvatî. ²⁹ Ezî dughîar kamîn Israelia Moapian 10,000plan midorozir gumazir gavgavibav soghezî me ariaghîre. Tav arav ghuzir puvatî. ³⁰ Kamaghîra, Israelia dughîar kamîn Moapia gafiragha, ua midorozir tam gamizir puvatîgha ghua 80plan azenibar tu.

Samgar gumazir dapanimîn oto

³¹ Gumazir dapanim Ehutîn gîn, gumazir dapanir igharazim oto, an ziam Samgar, an Anatin otarim. Me zuamîra ingangarim damuasa bulmakaubar avîzir aghorir mam, an a isa, Filistiar 600plan gumazibav soghezî me ariaghîre. A uaghan apanibar agharimîn ua Israelia ini.

Deboran eghaghanim

4

(Sapta 4--5)

Debora ko Barak apaniba abîra

¹ Ehut aremezi, Israelia ua Godin damazimin an aghuazir arazir kurabagh ami. ² Kamaghin amizi, God Jabin ataghizi, a uaghan me abira. Jabin, a Kenanian atrivir mam, egha Hasorin nguibamin garir atrivim. Atrivim Jabin, an midorozir gumazibar dapanim Sisera, a nguibar ekiam Haroset Hagoimin gumazir mam. ³ Atrivim Jabin, ainin midorozir karisin 900pla iti. A bar pazavira Israelia gamuava, tintinibar me misogha me gasighasigha ghua 20plan azenibar tu. Kamaghin amizi, Israelia uarir akurvaghasa Ikiavira Itir God bagha arai.

⁴ Ezi dughiar kamin, Godin akam inigha izir amizir mam iti, an ziam Debora. A gumazir mam in amuim, an ziam Lapidot. Dughiar kam Debora amizir dapanimin ikia nighniziba isa Israelia ganidi. ⁵ Debora zurara Temer Detin Povimin apiav itima, Israelia uan osimtiziba inigha a bagha izima, a kotin aven men osimtiziba tuisizima, me an migirigiaba barasi. Temer kam, Rama ko Betelin nguibar ekiamningin tizimin, Efraimin anabamin nguazimin mighsiar dozimin iti.

⁶ Dughiar mam Debora Barakin dei, a Kedesin nguibamin Naptalin anabamin nguazimin itir gumazir mam, Abinoamin otarim. Egha Barak izima, Debora kamaghin a migei, "Ikiavira Itir God, a Israelian God, a migirigiuar kam ni daningasa, 'Ni mangi Naptalin anabam ko Sebulunin anabamin gumazir 10,000pla inigh izi Taborin Mighsiamin me akufagh. ⁷ Ki Sisera inigh izam, an Atrivim Jabinin midorozir gumazibar dapanim. A izi Kisonin Fanemin ia ko misogham. A uan midorozir

karisba ko uan midorozir gumazir aviriba inigh iziti, ki me isi ian agharim darigham.’”

⁸ Ezi Barak akar kam baregha kamaghin Deboran migei, “Ni na ko mangiti, ki mangam. Ni na ko mangan koghti, ki mangan kogham.”

⁹ Ezi Debora kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki guizbangira ni ko mangam. Eghti midorozir kamın aven Ikiavira Itir God Sisera isi amizitamin agharim darigham. Kamaghira, nirara, midorozir kam bagh ziar ekiam inian kogham. Puvati.” Egha Debora dikavigha Barak ko Kedesin nguibamin zui. ¹⁰ Ezi Barak Sebulunin anabam ko Naptalin anabamin gumazibar diagha Kedesin zui. Dughiar kam 10,000plan gumaziba a ko misoghasa zui. Ezi Debora uaghan me ko zui.

¹¹ Ezi dughiar kamın, Heber a Kinian adarazir mav, a Kinia ataki, me Mosesin ivozir afeziam Hobap, an ovavir boriba, a me ategha ghua uan averpenim Kedesin nguibamin boroghin, Sananimin itir okin temer ekiamin boroghin an ingari.

¹² Ezi Sisera kamaghin oraki, Abinoamin otarim Barak ghua Taborin Mighsiamin ghuanabo.

¹³ Egha Sisera uan 900plan ainin karisba ko uan midorozir gumaziba bar men diagha, me inigha Kisonin Faner gigir dipaba pura datimin boroghin, Haroset Hagoimin nguibamin zui. ¹⁴ Ezi Debora kamaghin Barak migei, “Aria, ni dikavigh, e mangam. Ikiavira Itir God nin faragh mangam. Datirighin dughiar kamın Ikiavira Itir God nin akuragh, Sisera isi nin agharim datigham.” Ezi Barak zuamira 10,000plan midorozir gumaziba inigha Taborin Mighsiam ategha uaghiri. ¹⁵ Barak

uan midorozir gumaziba ko ghua otogha midorozim forezir dughiam, Ikiavira Itir God men damazimin Sisera gamizi, an ainin karisba ko midorozir gumaziba bar onгани. Ezi Sisera uan karis ategha uan suemningin arav ghu. ¹⁶ Ezi Barak men karisba ko midorozir gumazibar agiragha ghua, Harosetin Hagoimin nguibamin oto. Egha Barakin midorozir gumaziba, Siseran midorozir gumazibav soghezi me bar ariaghire, men tav ua itir puvati.

¹⁷ Ezi Sisera ara ghua Jaelin averpenimin ghu, a Heberin amuim, Kinin adarazir mav. Hasorin nguibamin Atrivim Jabin, a Heberin adarazir namakar aghuim, me deravira uari inigha ikia, uariv sozир puvati. ¹⁸ Dughiar kamın, Jael Siseran gari a izima, Jael averpenim ategha azenan iza kamaghin Sisera migei, “O nan gumazir aruam, ni aven izi daperagh. Ni nan averpenimin aven izi avughsam. Ni atiatingan marki.” Ezi, Sisera Jaelin averpenimin aven ghuzima, Jael nir mitiar mam inigha anevara. ¹⁹ Ezi Sisera Jael migia ghaze, “Nan kuarim nan piri. Ni dipatam na daningighti ki anemeka.” Ezi Jael memen nir me dipaba tuasa isamizir, memen oter eborim itir mam kuigha, a isa a ganingi. Ezi Sisera anemezi, Jael uam anevaragha a modo. ²⁰ Ezi Sisera kamaghin Jael migei, “Ni averpenimin tiar akamin tughiv ikiti, gumazitam izi nin azaragham, ‘Gumazitam kagh iti?’ Eghti ni kamaghin a mikim suam, ‘Puvati.’”

²¹ Ezi Siseran mikarzim bar an amirazi ana aremezi moghin akui. Ezi Jael dafarir vuemin averpenibar benibar suizir afughafuzir mamın suira, egha dafarir vuemin ingangarir gumazibar

haman suiragha, bar aghumra Siseran amuda zui. An haman suiragha ghua afughafuzir kam isa Siseran dakurum gasaragha, afughafuzim gafuzi, a bar anemikiragha nguazim giraghu. Ezi Sisera areme. ²² Dughiar kamın, Barak Sisera buria izima, Jael ghua a batogha kamaghın a migei, “Ni iziti, ki ni inigh mangi gumazir ni ruiagha aruim, nin akagham.” Ezi Barak a ko averpenimın aven ghua garima, Sisera aremegha gıvagha irıghav itima, afughafuzir kam an dakurumın mıgoroghav ikia mamaghıra iti.

²³ Ezi dughiar kamın God Israelian akuragha, men damazimın Kenanian Atrivim Jabin abırazi, a bar aghumsiki. ²⁴ Ezi Israelia misogha ghua bar gavgavigha Kenanian atrivim Jabin ko an midorozir gumazibagh asıghasiki.

5

Debora ko Barakın onger akam

¹ E dughiar kam Debora ko Abinoamın otarim Barak, aning ighiar kam bange:

² E Ikiavıra Itir Godın ziam fam.

Israelian gumazir dapaniba dikavigha deravıra gumazamizibar faragha ghua, pamten misoghasa nıghnısi.

Ezi gumazamiziba misoghasa pamtemın nıghnıgha bar akonge.

E Ikiavıra Itir Godın ziam fam!

³ Ia atriviba, oragh!

Ia gumazir dapaniba, ia deravıra kuariba arıgh oragh!

Ki Ikiavira Itir God bagh ighiatam bangiva mar-
vibagh iviam.

Ikiavira Itir God, a Israelian God, ki a
ginighnigh ighiam damuam.

⁴ O Ikiavira Itir God, ni Seirin Mighsiam ataghizir
dughiam,
kar Idomin nguazim,
ni izaghirima,
mikimkizim nguazim ginobazi,
amozim arigha mighsiabar izaghiri.
Bar guizbangira, dipar dafam overiamin
ghuariabar ikegha
nguazimin izaghiri.

⁵ Mighsiaba Ikiavira Itir Godin damazimin vaz-
vasi,
a Sainaian God,
a Ikiavira Itir God, Israelian God.

⁶ Anatin otarim Samgarin dughiam,
ko Jaelin dughiam,
gumazir dagiaba bagha biziba amadiba,
me okimakiar gumazibar atiatia uamategha
tuavir ekiamin aruir puvati.
Me mangi zegh gamua,
egha moga kiriar tuavir dozibagh arui.

⁷ O Debora, Israelin kantrin nguibar doziba itir
gumazamiziba, me bizitam gamizir puvati.
Me pura ikia ghua dughiar ni otozimin tu.
Guizbangira, ni Israelian tongin ikia mati men
ganamin amebar mam.

- 8 Ezi Israelia aser igiabar gin zuir dughiamin,
midoroziba me batifi.
Israelia midorozir gumazir 40,000pla iti,
egha me bar moghira misoghamin oraba ko
afuziba puvati.
- 9 Ki uan navir averiamin aven, Israelian
midorozir gumazibar faragha zuir gumazir
dapanibagh nighnighavira iti.
Guizbangira, men marazi uari isa midorozim
ganidi.
Kamaghin, e Ikiavira Itir Godin ziam fam.
- 10 Ia gumazir donkin ghurghuribar satelbagh api-
aghiriba,
ko ia uan suebar tuavibagh aruir gumaziba,
ia bizir kamın gun mikim.
- 11 Ia oragh! Gumazamizir mozir dipaba uari aku-
vava dipaba isava sipsipbagh anidiba,
me Ikiavira Itir Godin migia ghaze, an arazir
aghuibara amuava apaniba abira.
Egha me uaghan ghaze, Israelin kantrin nguibar
doziba itir gumazamiziba, bar deragha
apanibagh afira.
Egha Ikiavira Itir Godin gumazamiziba uan
nguibaba ategha, izaghira nguibar ekiamin
tiar akamin ize.
- 12 O Debora, ni osegh dikavigh en faragh mangi.
Ni faragh mangi ighiatam bangi!
O Abinoamin otarim Barak, ni dikafigh!
Ni midorozim gafiragh apaniba dikabiragh.
Egh ni midorozimin aven iniamin kalabuziar
gumazir kaba inigh, men aku izi.

- 13 Ezi midorozir gumazir aghuir ikiavira itiba, izaghira uan gumazir dapaniba ko uari akufi. Ikiavira Itir Godin gumazamiziba a bagha iza misoghasa uari akufi.
- 14 Efraimin anabamin adarazi izaghira danganir zarimin oto,
Efraimin adarazi fomira Amalekia abiragha men nguazim ini.
Me datirighin Benjaminin anabamin adarazir gin zui.
Ezi Makirin adarazir gumazir dapaniba uaghan izaghiri.
Ezi Sebulunin anabamin gumazir dapaniba uan ghuarar gavgavibar suigha izaghiri.
- 15 Ezi Isakarın anabamin gumazir dapaniba Deborako izi.
Isakarın anabamin gumazir kaba deravira Barakin gin zuima,
a men faragha ghua zuamira danganir zarimin zui.
Ezi Rubenin anabamin adarazi nighnizir pumuning ikia mangan aghua.
- 16 Ia Rubenin anabamin adarasi, ia tizim bagha sipsipbar ko ikiavira iti?
Ia sipsipbar garir gumaziba, ia ti sipsipbar deir buaber dimdiam baraghasa?
Bar guizbangira, Rubenin anabamin adarazi nighnizir pumuning iti.
- 17 Ezi Gileatin Distirighin itir adarasi, me pura Jordanin Fanemin vongin aruem anadi naghin ikiavira iti.
Ezi Danin anabamin adarasi, bizir tizim bagha kuribar ingari?

Ezi Aserin anabamin adarazi ongarir dadarimin
iti.

Me pura ongarir miriamin, kuriba itir dan-
ganimin uarira iti.

18 Ezi Sebulunin anabam ko Naptalin anabamin
adarasi,
uan mikarzi bagh nighnizir puvati.

Me pamtem midorozim damuasa gavgavigha,
atam midorozir danganimin oveghai.

19 Dughiar kamın, Kenanian atriviba Tanakin
nguibamin izegha,

Megidon dipamin boroghin misosi.

Kenanian atriviba misogha,

midorozim gafirazir puvati.

Me uaghan silvan taba inizir puvati.

20 Overiamin itir mikoveziba uaghan misosi.

Da pin overiamin uan tuavimin ghua, Sisera
ko misosi.

21 Ezi Kisonin Fanemin aperiam me inigha ghue.

Faner kam fomira iti, an aperiam bar gavgafi.

Ki uan navir averiamin aven uabira uabi migia
ghaze,

ki bar uabin gavgavigh midorozir gumazir
gavgavimin min daru mangam!

22 Ezi hoziar atamra ivemara zuiba,

me pamtem uan suebar nguazim gabiri a
tingaghavira iti.

23 Ezi Ikiavira Itir Godin ensel kamaghin migei,

“Merosin nguibar ekiamin gumazamiziba
Ikiavira Itir Godin akurazir puvati.

Me midorozir gumazibar mın iza apanibav
 sogha Ikiavıra Itir Godın akurazir puvati.
 Kamaghın, ia Godın diagha kamaghın an azai,
 A Merosın nguibar ekiam, ivezir kuram a
 danıngam, eghti a bar ikuvigham.
 Eghti gumazamizir nguibar ekiar kamın itiba
 me uaghan ikuvigham.”

24 Jael, a Heberın amuim, ezi Heber a Kinian
 adarazir gumazir mam,
 God deraghvıram a damuti,
 an navim bar akuegham.
 An navir agorogem, averpenimın aven itir
 amizir igharazibagh afiragham.

25 Sisera dıpam bagha Jaelın azarazi,
 an oter eborim a ganıngi.

An oter ovim itir bar aghuarim inigha
 itarir ganganir aghuarim itimın a inigha izi.

26 A dafarir vuemın averpenibar benibar suizir
 afughafuzir mamın suira,
 egha dafarir vuemın ingangarir gumazibar
 haman suira.

A Siseran dakurum misogha anebiki.

A guizbangıra an dakurum gafuzıma an oko-
 riaghiri.

A Siseran dakurum gasaragha afughafuzim
 gafuzi, afughafuzir kam anemikıragha
 vongın otogha nguazim giraghu.

27 Ezi Sisera tevimning apırigha soroghafariba ku-
 nigha,

Jaelın dagarimningın boroghın irıghav iti,
 gumaka a uam angamıra itir puvati.

A bar aremegha gıfa.

28 Ezi Siseran amebam saghon mitighav ikia, aminim ivair tiar akamin saghon mar garima, a izir puvati.

A winduan uan damazimning atigha gara ghua kamaghin migei,

“Manmaghin amizi, Siseran karis bemira izezir puvati?”

Tizim bagha an hoziaba zuamira ua izezir puvati?”

29-30 Ezi an fofozir amizir mam kamaghin an akam ikaragha ghaze,

“Midorozir gumaziba ti apanibagh afragha, uari bagha bizir aghuiba buria tighar da isi uari bagh da tuiragh uari daningam.

Egh amizir igiar vamira o pumuning, midorozir gumaziba vaghvagha me iniasa ifonge, me men suiragh arazir kurabar me damuam.

Egha me ti Sisera bagh korotiar aghuiba iniasa da buriavira iti.

Egha inir aghuir me kurkazir aghuibar isamiziba buri da inigh izi, uan amuiba ko guivibar kurukam.”

Ezi Siseran amebam uaghan kamaghira nighnisi. Ezi puvati.

31 O Ikiavira Itir God, kamaghira nin apaniba mar oveng.

Eghti nin namakaba mar angazangarimin min isiragh, mati aruer angazangarim otogha pamten nguazim gisira.

Ezi dughiar kamin gin, Israelian nguazim 40plan azenibar midoroziba puvatigha avughse.

Gideon ko Abimelekin eghaghanim

6

(Sapta 6--9)

Ikiavira Itir God ingangarim isa Gideon ganidi

¹ Ezi gin, Israelia ua arazir kuram Ikiavira Itir Godin damazimin a gami. Kamaghin, a Midianian adarazi ataghizi, me 7plan azenibar me abiragha, me gativagha men gari. ² Guizbangira, Midianian adarazir gavgavim bar Israelian gavgavim gafira, kamaghin, Israelia Midianian adarazir arava dagiar toribar moga, uaghan danganir gavgavir aghuir mabar modi. ³ Israelia dagheba oparamin dughiabar, Midianian adarazi ko, Amalekia ko, aruem anadi naghin iti darazi izava Israelia misosi. ⁴ Egha me nguazir kamın uari bagha averpenibar ingara dar ikia, men azenibar daghebagh asighasigha, ghua Gasan nguibar ekiamın tu. Egha daghetam ataghizi, a itir puvati. Me uaghan men bulmakauba ko sipsipba ko donkiba inigha ghue. ⁵ Egha me uaghan uan averpeniba ko bulmakauba sara izi, mati aparir irubuaba uari akuvagha izi moghin, men gumazamiziba ko kamelba bar aviraseme. Guizbangira, gumazitam me menga iburagham, ezi me izava Israelian azeniba bar dagh asighasiki. ⁶ Ezi Midiania bangin, Israelia gavgaviba bar puvatigha daghem bangin amira. Kamaghin amizi, Israelia datirighin uarir akurvaghasa Ikiavira Itir God bagh aziava arai.

⁷ Israelia, Midiania paza me gamir bizim ginighnigha, uarir akuvaghasa Ikiavira Itir God bagh arai. ⁸ Ezi Ikiavira Itir God, Godin akam inigha izir gumazir mam amadazi, a me bagha izi. A kamaghin migei, "Ikiavira Itir God, a Israelian God, a ghaze, Bar fomira Isipia dughiar ruarimin ia gativagha ian garima, ia men ingangarir gumazamizir kinibar iti. Ezi ki Isipin kantrin aven ia inigha azenan izegha gifa. ⁹ Ki Isipian agharim da ua ia inigha gifa. Egha uaghan nguazir kamın gumazir paza ia gamibar agharim da ua ia inigha gifa. Ia izir dughiamin, ki me batoghezi me bar ghue. Egha ki uaghan men nguaziba isa ia ganingi. ¹⁰ Egha ki kamaghin ia migei, 'Ki Ikiavira Itir God, ian God! Ki Amorian asebar ziaba fan ian anogoroke. Gumazir kaba ia men nguazimin apia.' Ezi ia nan akam batoke."

¹¹ Ezi Ikiavira Itir Godin ensel iza, Ofran nguibamin boroghin itir okin tememin apengan aperaghav iti. Ofra a Joasin nguibam, Joas a Abieserin adarazir gumazir mam. Ezi an otarim Gideon, a nimira wainin oviziba mirmirir dagiar miner ekiamin aven modoghav iti. Egha an an aven Midianian modogha, witin oviziba dikabira da mirmira iti. ¹² Ezi Ikiavira Itir Godin ensel a batogha a migia ghaze, "O midorozir gumazir bar gavgavim, Ikiavira Itir God ni ko iti." ¹³ Ezi Gideon a ikaragha ghaze, "O gumazir ekiam, ki bizitam bagh nin azangasa. Ikiavira Itir God, e ko itima, ezi bizir kaba manmaghsua e batifi? Ezi bizir aghuir a en inazir afeziabagh amizir kaba, da managhira iti? E dar garir puvati. Ikiavira Itir God, ti e inigha Isip ategha azenan izes ti?

Egha datirighin Ikiavira Itir God, e ategha e isa Midianian agharibagh ariki.”

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God ragha kamaghin Gideon migei, “Ni bar uan gavgavim sara mangi Midianian agharim da, ua Israelia inigh. Ki uabi ni amadazi ni zui.” ¹⁵ Ezi Gideon kamaghin Ikiavira Itir Godin azaragha ghaze, “Gumazir ekiam, ga uaning, ki manmaghira Israelian akuragh ua me inigham? Ni fo, nan ikizimin adarazi me ziar ekiaba ko gavgaviba puvati. Manasen anabamin aven itir darasi, me bar e gafira. Ezi nan ikizimin tongin aven, ki pura gumazir kinim, egha uan aveghbuabar, gumazir bar abuananam.” ¹⁶ Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin a migei, “Ki ni ko ikiti, ni Midiania misoghti me bar arimighiregham.”

¹⁷ Ezi Gideon kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki guizbangira nin damazimin gumazir aghuim, ni bizitam damighti, ki ganigh fogh suam, ni guizbangira Ikiavira Itir God na migei. ¹⁸ Ni zuamira mangan marki. Ki mangi daghetaba inigh, bizir aghuibar min da ni daningam. Ni kagh na mizuam.”

Ezi ensel kamaghin migei, “Ki ni mizuam iki mangiti ni uamategh izam.”

¹⁹ Ezi Gideon aven ghua memen igiar mam tuazi a isi. Egha pluan yisba puvatizir maba uaghan da tuezir da isi, dar osimtizim 25 kilogrem in tu. An asizir tuzir maba isava akirar mam gaghuigha, diparsizim isava minar mam gati. Egha a da inigha ghua okin temer povimin Ikiavira Itir Godin ensel ganingi. ²⁰ Ezi ensel kamaghin a migei, “Ni izi

asizir tuzir kam ko yis puvatizir bretin kam isiva dagiar kam gisin aning atigh. Egh diparsizim isi aning gingegeh.” Ezi Gideon ensel mikemezi moghiram ami. ²¹ Ezi Ikiavira Itir Godin ensel, asadivir aghorir mam uan dafarimin an suiragha an otevim isava asizir tuzim ko bret gisin anetigha uam an suira. Ezi avim zuamira dagiam gisin otogha asizir tuzim ko bretin isi. Ezi ensel zuamira ghuzi, Gideon a bagha garava avenge.

²² Ezi Gideon datirighin fo, a Ikiavira Itir Godin enselin gani, egha bar aguaghfagha ghaze, “Ame! O Ikiavira Itir God, nan Ekiam, ki datirighin nin enselin guamin gani. Datirighin bizir tizitam na batogham? Ni nan akuragh!”

²³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “A dera, ni atiatingan marki. Ni ovengan kogham.”

²⁴ Kamaghin, Gideon danganir kamın Ikiavira Itir God bagha ofa gamir dakozir mamın ingarigha kamaghin a dibora ghaze, “Ikiavira Itir God, a gumazir navir amirizim anıdim.” Dughiar kamın ikegha iza datirighin, ofa gamir dakozir kam, Ofran danganir kamın mitighav ikiavira iti, kar Abieserin adarazir nguazim.*

²⁵ Ezi dimagarir kamın Ikiavira Itir God kamaghin Gideon migei, “Ni mangi uan afeziamın bulmakaubar tongın, bulmakaun apurim inigh, kar an namba tu bulmakaun apurim, a 7plan azeniba iti. Egh ni uan afeziamın marvir guar asem Balın ziam fasa ingarizir ofa gamir dakozim apirigh.

* **6:24:** Migirigiar kam, “ofa gamir dakozir kam, Ofran danganir kamın mitighav ikiavira iti,” kar migirigiar datirighin itir puvatizim. Puvati. A gumazir fomira akınafarir kam osirizimin dughiamın iti.

Egh aser amizim Aseran nedazim itir temer akinir ekiam okegh, kar temer akinir ekiar ofa gamir dakozimın boroghın mitıghav itim. ²⁶ Egh ni mighsiar dozir kam gisin na bagh deraghvıra ofa gamir dakozir tamın ingarigh, ki Ikiavıra Itir God. Ni gın, namba 2 bulmakaun kam misueghıva, dipenir akinir ni dutuzimın avim atıgh, namba 2ın bulmakaun kam isi, ofan mın a tuaghti, a bar isi mighırigh.” ²⁷ Ezi Gideon uan 10plan ingangarir gumaziba inigha Ikiavıra Itir God mikemezi moghın ami. Ingangarir kam, Gideon aruemin a gamizir puvati. Gideon nguibar ekiamın itir gumazir igharaziba ko a uan adarazir atiatingi. Kamaghın amizi, a dimagarimın a gami.

²⁸ Bar mızarazimın nguibar ekiamın itir gumazamiziba dikavigha garima, Balın ziam famin ofa gamir dakozim ko aser amizim Aseran nedazim itir temer akinir ekiar an boroghın mitıghav itim, itir puvati, aning dipiriaghiri. Egha me ganigha fo, gumazitam ti ofa gamir dakozir igiamın ingarigha, namba 2 bulmakaun apurim isa ofa gamigha gıfa. ²⁹ Ezi gumazamiziba uarira uarir azai, “Tinara bizir kam gami?” Me azangsiğa ghua kamaghın fo, Joasın otarim Gideon, a bizir kam gami.

³⁰ Ezi me kamaghın Joas mıgei, “Nın otarim, asem Balın ofa gamir dakozim ko, aser amizim Aseran temer akinir ekiar an boroghın mitıghav itim apiriaghati. Kamaghın, ni a inigh kagh iziti, e a misueghti an a aremegham.”

³¹ Ezi Joas kamaghın gumazir an ataribar akam ikaragha ghaze, “İa asem Balın akurvaghasa na gimobi? Gumazir manam asem Balın akurvaghasa

na dosi, aruem tighar anangamin dughiamin an a aremegham. Ofa gamir dakozir me dipirizir kam, kar Balin ofa gamir dakozim. Kamaghin, Bal guizbangira god, a uabi uabin akuragh.”

³² Dughiar kamın ikegha zui, Gideon ziar igiam iti. An afeziam Joas kamaghin migei, “Gideon asighasighizir ofa gamir dakozir kam, kar Balin bizim. Kamaghin, Bal uabi uabin akuragh.” Kamaghin, me “Jerubal,” Gideon gati.†

³³ Dughiar kamın, Midianin adarazi ko Amalekia, ko aruem anadi naghin itir gumazamiziba, me uari akuvagha iti. Egha me Jordanin Fanem abigha vongin ghua, Jesrilin danganir zarimin averpenibar ingarigha dar iti. ³⁴ Ezi Ikiavira Itir Godin Duam iza Gideon avaragha an itima, a dikavigha, Abieserin adarazir diaghti me izi an gin mangasa, a sipsipin komın ingarizir sigham givi. ³⁵ A uaghan gumazir maba amadazi, me ghua Manasen anabamin nguazimin itir adaraziv gia ghaze, me izi an gin mangam. A uaghan Aser ko Sebulun ko Naptalin anababar adarazir mikimasa, gumazir maba amangi. Ezi me uaghan dikavigha iza a ko uari akufa.

³⁶ Ezi Gideon kamaghin God migei, “Ni na migia ghaze, ni na damuti ki Israelian akuragham, ki bar guizin foghasa nin akar dikirizir kam a guizbangira, ga uaning, ni arazitam nan akagh.

³⁷ Ni gan, danganir e witin dafariba amisevimin, ki sipsipin arizitaba nguazim darigham. Eghti mizaraghara ghuariar dipam sipsipin arizir kabar

† **6:32:** Ziar kam Jerubal, an tiarim Hibrun akamin kamaghin ghu, “Bal uabi uabin akuragh.”

ikiva, egh nguazim gireghan koghti, ki kamaghin fogh suam, mati ni mikemezi moghin, ki Israelian akurvagham.”³⁸ Ezi bizir kam, Gideon God ko mikemezi moghin oto. Ezi Gideon mizaraghara oseghe dikavigha ghua sipsipin arizir an atizimin ganasu zui. Egha sipsipin arizim ghavkira an gari, dipam an iti, o puvati. Ezi dipam a gizifa, an an munumuti, dipam itarir ekiatam gizivagham.

³⁹ Egha gin Gideon ua ghua kamaghin God migia ghaze, “O Ikiavira Itir God, ni nan ataran marki. Ki ua migirigiatam damuasa. Ga uaning, ki kamaghsua, ni na ateghti, ki ua sipsipin arizim damigh an ganika. Eghti dughiar kamın ghuarıar dipaba tintinibar nguazim giregh, eghti sipsipin arizimra misingigh iki.”⁴⁰ Ezi dimagarir kamın, God, Gideon mikemezi moghin ami. Sipsipin arizimra misingizi, nguazim, ghuariam bar a gire.

7

Gideon Midiania gafira

¹ Ezi Jerubal, kar Gideon uabi, a uan midorozir gumaziba ko bar mizaraghara dikavigha ghua, Harotin emimirimin miriamin averpenibar ingarigha iti. Ezi Midianian averpeniba, Moren mighsiamin boroghın danganir zarimin, Gideonin amadaghan notin iti.

² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Gideon migei, “Ki ian akuragh Midiania misoghasa ifonge. Ezi midorozir gumazir bar avirim ni ko iti. Me ti kamaghin nighnigh suam, ‘E uarira, uan gavgavibar Midiania misogh me abiragham.’ Egh me uan ziaba fam. Me ti kamaghin nighnigh,

egh kamaghin mikemeghan kogham, ki Ikiavira Itir God, ki men akuragham. ³ Kamaghin amizi, ni kamaghin me mikim, ‘Gumazir manam atiati, a Gileatin Mighsiam ategh uamategh uan nguibamin mangi.’” Ezi Gideon kamaghin me tuisigha, me mikemezima, 22,000plan midorozir gumaziba dikavigha uamategha ghue. Ezi 10,000plan midorozir gumaziba ikiavira iti.

⁴ Egha gin, Ikiavira Itir God kamaghin Gideon migei, “Midorozir gumazir aviriba ikiavira iti. Ni me inigh emimirimin magiriti, ki nin akuragh me abigham. Gumazir manam ni ko mangisi ki anemiseveghti, a ni ko mangam. Eghti ki kamaghin ni mikim suam, gumazir kam ni ko mangan kogham, eghti a mangan marki.”

⁵ Ezi Gideon gumaziba inigha emimirim giraghu. Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Ni gumazibav kintti me dipam ami. Gumazir afiabar min mizebar dipam apiba, ni me isiva bizir vamiran me atigh. Egh gumazir iteviba apirigha uan dafaribar dipam apiba, me isiva bizir igharazimin me atigh.” ⁶ Ezi Gideon garima, 300plan gumazibara uan dafaribar dipam api, ezi igharaz darazi bar moghira iteviba apirigha uan mizebar dipam api.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Gideon migei, “Gumazir 300plan dafaribar dipam ameziba, ki ian akuraghti, ia Midiania gafiragham. Egh ni gumazir igharazibav kemeghti, me uamategh uan nguibabar mangi.” ⁸ Kamaghin, Gideon gumazir igharazibar dagheba ko sighbaba me dama

ada inigha me mikemezi, me uamategha uan nguibabar ghue. Ezi 300plan midorozir gumazir kaba, me gumazir igharazibar dagheba ko sighaba ini. Dughiar kamın, Gideonın gumazibar averpeniba mong pin amadaghan itima, Midianian averpeniba, vin amadaghan danganir zarimın iti.

⁹ Ezi dimagarir kamın, Ikiavira Itir God kamaghın Gideon miği, “İa mangi Midianian danganımın midorozim foregh. Ki ian akuragh Midianian gumazibav sogh me abiragham. Guizbangıra, ki me isa ian agharim gatigha gıfa.

¹⁰ Ni midorozim foran atiatigh, uan ingangarir gumazim, Pura, inighti a nin gin mangi, Midianian averpenibar magiri. ¹¹ Egh men migirigiaba baraghıva misoghsi gavgavim iniam.” Ezi Gideon uan ingangarir gumazim Pura ko, aning apanibar averpeniba iti naghın men miriamın uaghiri.

¹² Ezi Midianian adarazi ko Amalekia ko aruem anadi naghın itir darasi, me aparir irubuar bizir dafamın mın danganir zarim tintinibar an iti. Men kamelba uaghan bar avıraseme, mati ongarımın gigim. Gumazitam ti me mengan iburagham. ¹³ Ezi Gideon ghuava otogha moga gara orazima, gumazir mam kamaghın uan irebamın gun uan namakam geghari, “Ki irebamın garima, me balin ovıziba isa balin bretın mamın ingari, ezi bretın kam uabi poghpogha iza, e Midiania itir danganir kamın aven iza averpenim pamten a misoghezi a ragha ghua nguazim giri.”

¹⁴ Ezi gumazir kamın namakam kamaghın an akam ikaragha ghaze, “Bizir kam, bar

guizbangira, ababanir kam en aka. Kar, Gideonin midorozir sabamra. Gideon, a Joasin otarim, Israelian gumazir mam, anarira. Guizbangira, God Gideonin akuraghti, e Midiania ko midorozir gumaziba sara, a bar e agivagham. Irebar kamın mingarim, kamaghira ghu.”*

¹⁵ Ezi Gideon irebar kamın eghaghanim baregha uaghan an mingarim baregha, maghira itevimning apirigha Ikiavira Itir Godın ziam fe. Egha uamategha Israelian averpeniba iti naghın ghugha kamaghın Israelian dei, “Ia dikav! E mangam! Ikiavira Itir God datirighın en akuraghtıma, e midorozimın Midiania dikabiragham.” ¹⁶ Ezi Gideon 300plan gumazir kaba isa 3plan okoruabar me ariki. Egha sighbaba ko nguazir mineba sara inigha bar gumazibagh aningi. Nguazir mineba bar vaghvagha korir aviba dar averiabar iti. ¹⁷ Ezi Gideon kamaghın migei, “Ia deraghvira nan gan, ki damuamin arazimra ia uaghan a damuam. Ki mangi men danganir miriamın mangigh, bizir manam damuam, eghti ia uaghan a damu. ¹⁸ Gumazir okoruar na ko zuiba sighbagh iviti, ia uaghan sighbagh ivi kamaghın dim, ‘E Ikiavira Itir Godın adarasi! E Gideonın adarasi. E aning bagha misosi!’”

¹⁹ Ezi Gideon uan 100plan gumazir a ko zuiba,

* **7:14:** Israelia, me uari bagha uan azenibar ingarava opara dagheba isava uari bretba tua da api. Kamaghın amizi, irebamın aven itir bizir kam, bretin poghpogha izir kam, a mati Israelian nedazim. Midiania bar danganibagh arua averpenibar ingari darasi, ezi irebamın aven itir bizir kam, averpenir dipirigha ragha ghuzir kam, kar men nedazim.

me ghua dimagarir arizimin men averpeniba iti naghin miriamin oto. Dughiar kamın, Midianian averpeniba itir danganimin garir gumaziba avughsasa uarigh itaghvirazir dughiam. Ezi Gideon ko gumazir a ko zuiba, sığhabagh iviava nguazir miner me suighiziba abiaghariki. ²⁰ Ezi Gideonın gumazir okoruar igharazimning kamaghın ganigha, uan sığhabagh iviava nguazir mineba uaghan ada abiaghariki. Me uan agharir kiriabar korir avibar suiki. Egha agharir guvibar sığhabar suigha, kamaghın diava arai, “Kar, Ikiavira Itir God ko Gideon baghavira itir midorozir sabamra!” ²¹ Egha me mitivighav ikia Midiania itir danganim okarizi, Midianian midorozir gumaziba kamaghın ganigha atiatigha ararem saram ari. ²² Ezi 300plan gumazir kabanang sığhabagh ivir dughiamın, Ikiavira Itir God Midiania gamizi, me onganigha uarira uan namakaba tintinibar uan midorozir sababar uari oti. Egha me ara ghua Saretanın nguibar ekiamın amadaghan Betsitan nguibamın zui, egha Tabatın nguibamın boroghın ghua Abel Meholan nguibamın oto.

²³ Ezi Gideon Naptalin anabam ko, Aserin anabam ko Manasen anabamın Israelian gumaziba, me bagha akam amadi. Ezi me oregha iza uan namakabar akuragha Midianian agıntisi. ²⁴ Ezi Gideon uaghan Efraimin anabamın mighsıar dozıbar tintinibar itir gumaziba bagha akam amada. A kamaghın mığia ghaze, “İa izighiri e Midianian adarazi ko misogham. Egh ia mangı Jordanın Fanemin me bagh pıghıva, daghurir dozıba ko emimiribar me bagh gan mangı Betbaran

nguibamın me bagh gan men suikigh. Puvatighıtıma, me Jordanın Fanem giregh vongın mangegham.”²⁵ Ezi me Midianian midorozir gumazibar dapanir pumuningın suira, aningın ziamning, Orep ko Sep. Egha me Orep isa, dagiam gisın a misoghezi, an areme, ezi me danganir kam Orep a gati. Egha me Sep inigha ghua wainın oviziba dikabiri naghın a misoghezi an areme. Ezi danganir kam, me Sep a gati. Egha me Midianian agıntıghavıra iti. Gideon datırighın Jordanın Fanemın vongın itıma, me gumazir dapanir kamning Orep ko Sepın dapanimning inigha a bagha zui.

8

Israelia bar Midiania dikabiragha gıfa

¹ Ezi Efraimın anabamın gumaziba kamaghın Gideon mıgei, “Nı Midianian adarazi ko misoghasa zuir dughiamın, nı en dıman aghua. Nı tızim bagha kamaghın e gami?” Me bar puv a gimoba an atari.

² Ezi Gideon kamaghın me mıgei, “Bizir ia amizim, kı amızir bizim, bar a gafıra. Ia ti bizir ia amizimın gari, a pura bizim. Puvati, a bar deragha, kı amızir bizibagh afıra.”³ Guizbangıra, God Midianian midorozir gumazibar dapanir pumuning isa ian agharım gati, aningın ziamning Orep ko Sep. Ezi ia aningın firimning atu. Bizir kam bar ekefe. Kı kamaghın garir bizitam gamızir puvati.” Gideon kamaghın mikemegha

gıvazi, Efraimın anabamın adarazi uam an atari puvati.

⁴ Ezi Gideon uan 300plan midorozir gumaziba ko ghua Jordanın Fanemin otivigha, a girigha vongın ghue. Me bar amiragha, avughsezir puvati, me uan apanibar gintigha ghuavıra iti.

⁵ Egha me ghua Sukotın nguibar ekiamın otivigha, Gideon kamaghın Sukotın itir gumazibar azai, “Gumazir nan gın iziba, men mikarziba mitiriam bangın bar amıra. Kamaghın, ia bretın taba me danightı me dar ami. Ki uabi, ki Midianian atrivimning Seba ko Salmunan agintisi.” ⁶ Ezi Sukotın gumazir dapaniba kamaghın migei, “Ia tıghar Seba ko Salmunan suigham. Kamaghın, e tizim bagh bretba isi nın midorozir gumazibar aningam?”

⁷ Ezi Gideon ghaze, “Ia en akuraghan aghua. A dera. Ia ganti, Ikiavıra Itir God Seba ko Salmuna isi nan agharim datightı, ki gın gumazamiziba puvatızir danganimın mangı benir dikonir taba inigh izi ia misogh, ian mikarziba abıghırarigham.” ⁸ Egha Gideon me ategha ghua Penuelın nguibar ekiamın ghugha, kamaghıra bretba bagha men azai, ezi Penuelın itir adarasi, Sukotın adarazi men tirazi moghıra, men tira. ⁹ Ezi Gideon kamaghıra Penuelın gumazibav gei, “Ki apaniba dikabiragh, egh uamategh izi ian taua apıram.”

¹⁰ Dughiar kamın, Seba ko Salmuna, aning uan midorozir gumaziba ko Karkorın nguibamın iti. Faragha midorozir gumazir avırıba aruem anadi naghın ikegha misoghasa ize. Ezi Israelia men 120,000plan midorozir gumazibav soghezi

me ariaghire. Kamaghin, datirighin 15,000plan midorozir gumazibara ikiavira iti. ¹¹ Ezi Gideon uan midorozir gumaziba ko gumazamiziba puvatizir danganimin tuavimin zui. Tuavir kam Noban nguibam ko Jokbehan nguibam, aruem anadi naghin amadaghan iti. Dughiar kam, Midiania deragha apaniba bagha garir puvati. Ezi Gideon zuamira ghua Midianin otogha maghira midorozim fore. Ezi Midianian midorozir gumaziba bar digavir kuram gami. ¹² Ezi Midianian atrivimning, Seba ko Salmuna, arav ghu. Ezi puvati, Gideon aninghin agintighavira ikia ghua aninghin suira. Ezi aninghin midorozir gumaziba aguaghfagha bar atiatingi.

¹³ Ezi Joasin otarim Gideon, midorozimin danganim ategha, uamategha iza, tuavir Heresin nguibam itir mighsiamin ghuavanabo. ¹⁴ A ghua Sukotin adarazir gumazir igiar mam batogha, pamtemin an suiragha kamaghin an azara, terara Sukotin adarazir gumazir dapaniba. Ezi gumazir igiar kam 77plan gumazibar ziaba osirigha Gideon ganingi. ¹⁵ Ezi Gideon ghua Sukotin gumaziba batogha kamaghin me migei, "Ia kamaghin fo, ia ghaze, ki tighar Seba ko Salmunan, suigham. Egha ia ghaze, ia tizim bagh bretba isin nan midorozir gumazibar aningam? Egha ia na dipova nan ingaravaka, bretin taba nan midorozir gumazibar aningan aghua. Ia datirighin kagh gan. Kar taning? Kar Seba ko Salmuna aningra, ki aninghin suiragha gifa!" ¹⁶ Egha a Sukotin gumazir dapanir kabar suiragha, benir dikonir gumazamiziba puvatizir danganimin inizar Sukotia misogha mizazim me gase. ¹⁷ A uaghan

Penuelin nguibar ekiamin itir taua apiriaghazizi, a iri. Egha nguibar ekiar kamın itir gumaziba bar me misoghezi me ariaghire.

18 Egha Gideon dikavigha Seba ko Salmunan azara, “Gua na mikim. Gua Taborin Mighsiamin misoghezir gumazir kaba, me manmaghin gari?”

Ezi aning kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Me bar nin mirara gari. Me vaghvagha mati, atrivir mamın otariba.”

19 Ezi Gideon kamaghin migei, “Me bar nan aveghbuabara. Me bar nan amebamın otariba. Ezi ki bar guizbangira Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin gua migei, gua ti me misoghezi me ariaghirezir puvatizi, ki gua misoghezi gua aremeghan koghai.”

20 Egha Gideon uan otarir ivariam Jeterin migia ghaze, “Aria, ni aning misueghti aning aremegh.” Ezi otarir kam, bar uan igiamra ikia, kamaghin damuan atiatingi. A uan midorozir sabam ghufezir puvatigha, aning misoghezir puvati.

21 Ezi Seba ko Salmuna kamaghin Gideon migei, “E fo, gumazir aruaba uari kamaghin bizim damusi, me uan gavgavibar amodoghin a damuam. Kamaghin, ni uabi izi ga misogh.” Kamaghin, Gideon uabi Seba ko Salmuna misoghezi, aning areme. Egha an aningın kamelningın firimin itir benir iakinir igiamin nedazim guraghav itir adiarimning ini.*

22 Ezi Israelia kamaghin Gideon migei, “E kamagsua, ni Midianian agharim da ua e inizir

* **8:21:** Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati.

bizim bangin, ni en gumazir dapanimin iki e gati-vagham. Eghti nin otariba ko nin ovavir boriba uaghan en gumazir dapanibar ikiam.”

²³ Ezi Gideon kamaghin migei, “Ki ian gumazir dapanimin ikian kogham. Eghti nan otarim uaghan, ian gumazir dapanimin ikian kogham. Ikiavira Itir God, a uabi ian gumazir dapanimin ikiam.” ²⁴ Gideon fo, Midiania me Ismaelin ovavir boribar adarasi, me ringba uan kuaribagh arisi.

Kamaghin, a migia ghua ua kamaghin Israelia migei, “Ki bizir mam bagh ian azangasa. Ia bar moghira midorozimin Midianian kuaribar guizir ringin iniziba, ia vaghvagh dar vamira vamira isi na daningam.”

²⁵ Ezi me kamaghin migei, “A dera, e da isi ni daningam.” Egha me vaghvagha midorozimin tongin inizir ringbar vamira vamira isa iza nguazimin ghuarazir inim garisi. ²⁶ Me arighizir ringin kabar osimtizim, 25 kilogremin tu. Kar ringbar osimtizimra. Ezi iakinir igiamin nedazibar adiaribar osimtizim, ko adiarir igharaziba, ko Midianian atrivibar korotiar pighagheviba, ko men kamelbar firibar itir adiariba, me ringba sara da mengezir puvati. ²⁷ Ezi Gideon golin kam inigha ofa gamir gumazibar korotiar otevir bar aghuarir mam iningarigha, uan nguibam Ofran aneti. Ezi Israelia God ategha Ofran ghua bizir kam in ziam fe, mati tuavimin amiziba tintinimin gumazir amuiba itiba koma akui. Korotiar a ingarizir kam, azuazimin min Gideon uan adarazi ko me gamizi

me bar tintinibar arazir kurar igharazibagh amua iti.

²⁸ Kamaghira, Israelia midorozimın Midianian adarazi abiragha aghumsızir ekiam me ganıngi. Ezi Midianian adarazi ua bizitam damuan ibura. Kamaghın, Gideon ikiavira itir dughiamın, Israelia ua midorozir tam gamizir puvatıgha ghua 40plan azenibar tu.

Gideon areme

²⁹ Ezi Joasın otarım Jerubal, an ziar mam Gideon, a ghua uan nguibamın itir dipenimın iti. ³⁰ An amuir avırıba iti, egha bizir kam bangın, a 70plan otariba iti. ³¹ Ezi Gideonın amuir dozir mam Sekemın nguibamın iti. An amuir kam otarir mam batezi, Gideon ziam, “Abimelek,” a gati. ³² Ezi Joasın otarım Gideon bar ghurigha areme. Ezi me Abieserın adarazir nguibam Ofran, an afeziam Joas afazi naghın, uaghan anefa.

³³ Gideon aremezi, Israelia zuamıra ua Godın ziam fer puvatı. Me mati tuavımın amızim tintinimın gumazıba koma akua da bagha arui moghın, aser Balbar, ziaba fe. Egha asem Balberit atızı, a men godın oto. ³⁴ Me Ikiavira Itir God, uam a gıngıznızir puvatı. A men God, a men akurazi, men apanıba tintinibar iza me misozir dughıabar, me me abını. ³⁵ Guizbangıra, Jerubal, an ziar mam Gideon, a deraghavıra men akuragha me bagha bizir aghuir avırıbagh ami. Ezi me da bakınıghınıgha, deravıra Gideonın adarazi ikaragha me minabazir puvatı.

9

Abimelek Sekemın nguibar ekiamın atrivimın oto

¹ Ezi Abimelek Jerubalın otarim, kar Gideonra, a uan amebamın adarazi ko amebamın anabamın gumazamiziba bar men ganasa Sekemın nguibar ekiamın ghugha, ² kamaghın men azai, “Ia manmaghın nighnisi? Jerubalın otarir 70pla e gativagh, en faragh mangam, o? Ia ti gumazir vamırara ateghti a en gumazir dapanimın ikiam? Ia deraghvıra nighnigh, ki Abimelek, ki ian ini-vafizimra. Ia bizir kam deraghvıra an gun mikimti, Sekemın gumazir aruaba ian nighnizim baragham.” ³ Ezi Abimelekın amebamın adarazi migirigiar kam inigha ghua Sekemın gumazir aruabav kemezıma, me oregha a gifonge. Me ghaze, a men anabamra. ⁴ Ezi Sekemın gumazir aruaba ghua asem Balberitın ofa gamir dipenimın aven ghua, silvan dagıar 70pla inigha Abimelek ganıngi. Ezi, a ghua gumazir onganir kuraba, uabın gın mangasa me givese. Ezi me an gın arui. ⁵ Ezi a gumazir kurar kaba inigha uamategha Ofran ghugha, uan afeziamın dipenimın ghua uan aveghbuar 70pla, dagıar dafar mam gisın bar me misoghezi, me ariaghire. Kar an aveghbuabara, Jerubalın otariba. Ezi Jotam, Jerubalın otarir abuananam arav ghugha modo, kamaghın amizi, Abimelek a misoghezir puvati. ⁶ Ezi Sekem ko Betmilon nguibamın gumazamiziba, bar iza uari akuvagha ghua okın temer ekiar bar anogoroghezir danganimın oto. Me an otogha, Abimelek amisevezi a men atrivimın oto.

⁷ Ezi Jotam kamaghin oregha ghua Gerisimin Mighsiamin orazimin ghuavanabogha men diagha ghaze, "Ia Sekemin itir gumazamiziba, ia nan akam baragh, eghti God ti ian akam baragham. ⁸ Dughiar mamın, temeba ghaze, me uarir tongin temer tam amiseveghti, a me bagh atrivimin otivam. Egh me kamaghin olivin temem mikimam, 'Ni en atrivimin otivam?' ⁹ Ezi olivin temem kamaghin migei, 'Manmaghin ami? Nan borer aghuim, gumazamiziba zurara a isava, ziar ekiam gumaziba ko asebagh anıdi. Eghti ki uan borer ingangarim ategh mangi mati aminim va, nan aguaba ko nan dafariba feghti, ki bar isin mar iki temer mabagh afiragh, ti ian atrivimin ikiam? Marki. Ki aghua.' ¹⁰ Ezi temeba kamaghin fighin temem migei, 'E kamaghin ifonge, ni en Atrivimin otivam!' ¹¹ Ezi fighin temem kamaghin men akam ikaragha ghaze, 'Manmagh su? Ki ti uan dagher isingtızim ategh nan aguaba ko nan dafariba na feghti ki bar isin mar iki, temer igharazibagh afirazi moghin ia bagh atrivimin otogham? Bar puvatigham.' ¹² Kamagh, temeba ghua wainin ikarızimın azara, 'Ni izi en atrivimin otivam.' ¹³ Ezi wainin ikarızim ghaze, 'Manmaghin ami? Nan wainin dipam bar dera, egha aseba ko gumazibagh amima me bar akonge. Ki ti ua wainin dipam damuan koghti, nan aguaba ko nan dafariba na feghti ki bar isin mar iki, mati aminim dagh ivai da temer igharazibagh afirazi moghin, ki ia bagh atrivimin otogham? Markiam.' ¹⁴ Ezi temeba abuan ghua temer dozir dikoniba itir mamın azara, 'Ni ti en atrivimin ikiam?' ¹⁵ Ezi temer dozir dikoniba itim kamaghin migei, 'Ki

ian atrivimîn otivsi, ia guizbangîra ifongegh, bar moghîra izî nan aguabar apengan orangtîzimîn iki. Ia aghuaghti, avim nan aguabar otogh izîva Lebanonîn sidan temer ruariba bar dar isigham.’”

¹⁶ Egha Jotam ua kamaghîn mîgei, “Ia Abimelek amîsevezi a ian atrivimîn otozir dughiamîn, ia ghaze ia guizbangîra bar arazir bar aghuim gami? Jerubal uan adarazi ko ian akurazir ingangarir aghuim gami. Ezi ia arazir aghuitamîn a gami, o pu? Ti puvati. ¹⁷ Nan afeziam Gideon ian akurvaghasa uabi isa apanibagh anîga mîdorozim gami. A uabi mîdorozir gumazibar dapanimîn otogha, Midiania ko misogha men gav-gavim da ua ia ini. ¹⁸ Ezi datîrîghîn, ia arazir kuramîn a gamîgha an adarazigh gasîghasîki. Ia dagîar dafar mam gisîn an 70plan otaribav soghezi, me ariaghire. Ezi gumazir kam Abimelek, ia a gamizîma, a Sekemîn gumazir dapanibar atrivimîn oto. A guizîn Jerubalîn amuimîn otarim pu. Puvati. A Jerubalîn ingangarir amizir kinim otezir borim. Ezi ia ghaze, a ian anabamîn adarasi, egha anemîsevezi a ian atrivimîn otivasa. ¹⁹ Ezi ia Sekemîn gumazir dapaniba, ia Jerubal ko an adarazi gamizir arazir kam, a guizbangîra deraghti, ia Abimelek bagh bar akongegh, eghti a uaghan ia ko bar akongegham. ²⁰ Eghti arazir kam deraghan koghti, avim Abimelek batogh egh mangî uaghan Betmilo ko Sekemîn gumazamiziba uaghan men isiam. Kamaghîra, avim uaghan Betmilo ko Sekemîn gumazamiziba batogh mangî uaghan Abimelekîn isiam.” ²¹ Jotam kamaghîn mikemegha gîvagha, uan avebam Abimelekîn ati-atigha ara ghua Berîn nguibamîn iti.

²² Ezi Abimelek azenir pumuning ko mizekimin Israelian atrivimin ike. ²³ Ezi God gin duar kurar mam amadazi an Abimelek ko Sekemin gumazir dapanibar tongin adarim forezi, me adarim uarir iti. Ezi Sekemin gumazir dapaniba uam a barazir puvati. ²⁴ Sekemin gumazir dapaniba faragha Abimelekin akurazi, a uan aveghbuar 70pla misoghezi me ariaghire. Kar Jerubalin otariba. God bizir kam bangin, Abimelek ko Sekemin gumazir dapaniba, ovengezir gumazibar ghuziba bagh me ikaragh ivezir kuram me daningasa, arazir kam gamizi, an oto. ²⁵ Ezi Sekemin gumazir dapaniba, Abimelekin aghuagha osimtiziba a daningasa, gumazir kurar maba amadazi, me nighsiabar isin moga ikia tuavir kamin izir gumazamiziba bagha gara, men suigha men biziba isava me misosi. Kamaghin, bizir me Abimelek damuamim an a gifo.

²⁶ Ezi Gal, Ebetin otarim, dughiar mamn, uan aveghbuaba ko me Sekemin nguibamin ghuezi, Sekemin gumazir dapaniba uan nighniziba isava a gatigha an gin mangasa nighnisi. ²⁷ Ezi wainba anir dughiamn, Sekemin gumazamiziba uan wainin azenibar ghua wainin oviziba kuari. Me wainin oviziba inigha dar pozim mikinigha da mirmira dar dipaba ini. Egha uan asemn dipenimin ghuegha isar ekiam gami. Me dagheba ko wainin dipaba apava, Abimelek dipovava, aka an ziam gasighasisi.

²⁸ Ezi Ebetin otarim Gal kamaghin migei, "Abimelek a gumazir manmaghin garim, ezi e Sekemin gumazamiziba an apengan ikiam? Abimelek a pura Jerubalin otarim, ezi Sebul

an ingangarir gumazir kinim. Ezi e Hamorin apengan ikiam, Hamor a Sekemin inazir afeziamra. Ezi e tizim bagh Abimelekin apengan ikiam? ²⁹ Ki ti Abimelek batuegh Sekemin gumazamizibar faragh mangiti, me nan apengan ikiam. Ki an mikim suam, 'Ni mangi uan midorozir gumaziba inigh izi na ko misogh.'"

³⁰ Ezi Sebul, nguibar kamın gumazir dapanim, a Ebetin otarim Galin migirigiaba baregha bar aningaghe. ³¹ Egha gumazir maba amadazima, me modogha ghua kamaghin Abimelek mikeme, "Ni oragh. Ebetin otarim Gal, a uan aveghbuaba ko Sekemin izegha, ni ko misoghasa men navibagh inifi. ³² Kamaghin ni uan adarazi ko, datirighin dimangan mangi Sekemin nguibamin boroghin tuzimin mongegh. ³³ Egh bar mizaraghara dikavigh nguibar ekiar kamın mangi, egh midorozim foregh a damu, eghti Gal uan adarazi ko izi misoghti, ia puvira me damigh."

³⁴ Ezi Abimelek uan adarazi ko dimangan dikavigha zui. Me ghua 4plan okoruabar uari arigha, nguibamin divazimin azenan mongegha me bagha gara iti. ³⁵ Ezi Gal bar mizaraghara ghua nguibar ekiamin divazir tiar akamin tughav iti, ezi Abimelek uan adarazi ko danganir me itim ategha zui. ³⁶ Ezi Gal men ganigha, kamaghin Sebul migei, "Ni gan. Gumaziba muna mighsiamin akirimın izaghiri."

Ezi Sebul kamaghin migei, "Gumaziba munagh puvati. Ni ti mighsiabar nedazibar gara ghaze, gumaziba."

³⁷ Ezi Gal ua kamaghin migia ghaze, "Puvati. Ni

gan, muna gumaziba miḡhsiar akirimın izaghiri. Ezi gumazir igharaziba, tuavir iza Okın temer ekiar gumaziba duaba ko miḡeimın moghın izi.”

³⁸ Ezi datirighın Sebul kamaghın Gal miḡei, “Ni datirighın nın gavgavimra mana? Ni uabi a dipovava aka ghaze, Abimelek manmaghın garir gumazim, ezi e an apengan ikiam? Gumazir kaba datirighın izi, kar merara ni me dipova aka men ziaugh asighasiki. Ezi ni datirighın mangi me ko misogh!” ³⁹ Ezi Gal Sekemın gumaziba inigha uabi men faragha ghua Abimelekın adarazi ko uariv sosi. ⁴⁰ Ezi Abimelek an agiragha zuima ana arav ghuzima, Abimelekın midorozir gumaziba Galın adarazir gumazir aviribav soghezi, me duar ekiaba arigha tintinibar tuavim girav ikia ghua nguibar ekiamın tiar akamın tu. ⁴¹ Ezi Abimelek uamategha ghua Aruman nguibamın iti. Ezi Sebul, Gal ko an aveghbuaba batoghezi, me ua Sekemın ikian kogham.

⁴² Ezi aminim tirazi mizarazimın, Sekemın gumazamiziba mangi uan azenibar ingarasa zuima, gumazir mam men gun Abimelek mikeme. ⁴³ Ezi Abimelek uan midorozir gumazir okoruar pumuning ko miḡezimın me tuira. Ezi me tuzimın mongegha me bagha gara iti. Egha Abimelek garima gumazamiziba nguibam ategha izima, an adarazi mongezi naghın ikegha azenim giregha me misosi. ⁴⁴ Ezi Abimelek uan adarazi ko ivemara ghua nguibamın tiar akamın boroghın tuivighav iti. Ezi an gumazir okoruar mamning azenibar gumazamizibav soghezi me ariaghire. ⁴⁵ Ezi Abimelek ghua nguibar ekiamın aven iti daraziv sogha itima aruem gifa. Ezi a nguibar

ekiam bar a inigha gumazamizibav soghezi me bar ariaghire. Ezi a uan midorozir gumazibav kemezi, me nguibar ekiam bar anekarigha, a gasighasigha, amangsizim tintinibar nguibar ekiamin nguazim ginge.

⁴⁶ Ezi gumazamizir maba Sekemin midorozir gumazibar dipenir gavgavir ruarim gisin iti. Egha me bizir otivizir kabar migirigiam baregha, ara ghua asem Balberitin dipenir gavgavimin aven ghuegha mongegha iti. ⁴⁷ Ezi Abimelek kamaghin oraki, gumazamiziba bar uari akuvagha dipenir kam in aven iti. ⁴⁸ Ezi a uan midorozir gumaziba ko Salmonin Mighsiamin orazimin uanabo. Egha sobiam inigha temer aguar misingiziba ovirigha uan dipizim gati. Egha a kamaghin uan midorozir gumazibav gei, "Bizir ki amim ia an gari. Ia bemira ki amizi moghin ia damu." ⁴⁹ Ezi gumaziba bar temer aguaba ovirigha gifa. Egha me bar moghira temer aguar kaba inigha Abimelekin gin ghua, dazir kaba isava dipenir miriamin da akufa. Egha me avim dagh atizi, avir kam aven iti darazi bar men isi. Dughiar kam in, Sekemin dipenir gavgavimin aven itir gumazamizir 1,000pla isigha ariaghire.

⁵⁰ Ezi Abimelek gin uan midorozir gumaziba ko ghua Tebesin nguibamin gumazamiziba ko misogha nguibar kam ini. ⁵¹ Dipenir ruarir bar gavgavir mam nguibar kam in tongin iti. Ezi gumazamiziba arava an ghue. Me an aven ghuegha tiar akam asaragha an uanaga bar pin iti. ⁵² Ezi Abimelek ghua dipenir bar gavgavir ruarir kam iniasa midorozim fore. A dipenir bar gavgavir ruarir kam in boroghin ghugha, an tiar akamin

boroghin avim a darighasa. ⁵³ Ezi amizir mam witin oviziba mirmirir dagiar dafar mam akunizima, dagiam izaghirava Abimelekin dapanim abiki. ⁵⁴ Ezi Abimelek zuamira gumazir igiar an midorozir biziba aterimin diagha ghaze, ni uan midorozir sabamin na biraghti ki aremeka. Eghti me kamaghin mikiman kogh suam, amizir mam na misoghezi ki areme. Ezi gumazir igiar kam Abimelek birazi an areme. ⁵⁵ Ezi Israelia Abimelekin gari an aremezi, me uamategha uan nguibamin ghue.

⁵⁶ Abimelekin faragha uan afeziam osimtizim a ganigha uan aveghbuar 70plan misoghezi me ariaghirezi moghira, God a ikara. ⁵⁷ Ezi Sekemin gumazamiziba amizir arazir kuram, God uaghan a ikara. Jerubalin otarim Jotam, a faragha ghaze, Sekemin gumazamiziba ikuvigham, ezi datirighin arazir kam, a mikemezi moghin oto.

Jepta ko gumazir dapanir igharazibar eghaghanim

10

(Sapta 10--12)

Tola gumazir dapanimin oto

¹ Abimelek aremegha givazi, Puan otarim Tola, an inazir afeziam Dodo, an otogha uam apaniba da Israelia ini. A Isakarın adarazir gumazim. Egha a Efraimin mighsiar dozibar aven itir nguibar ekiam Samirın iti. ² A 23plan azenibar Israelian gumazir dapanimin ike. Egha aremezi me Samirın anefa.

Jair gumazir dapanimın oto

³ Ezi Tolan gın, Gileatın Distrighın gumazir mam Jair, a gumazir dapanimın oto. Egha 22plan azenibar Israelian gumazir dapanimın iti. ⁴ A 30plan otariba itima, me 30plan donkibagh apiagha mangıgh izegh gami. Me Distrik Gileatın nguazimın, 30plan nguibar ekiaba iti. Me datırighın nguibar ekiar kaba kamaghın dar bori, “Jairın Nguibar Ekiaba,” egha iza datırighın. ⁵ Ezi Jair aremezi me Kamonın nguibamın anefa.

Amonia osımtızim Israelia ganıngi

⁶ Ezi Israelia uam arazir kuram Ikiavıra Itir Godın damazimın a gami. Me aser Balba ko aser amiziba Astarte, dar ziaba fe, kar kantrin kabar aseba, Siria, Saidon, Moap, Amonia ko Filistiaba. Israelia Ikiavıra Itir God ategha uam an ziam fer puvati. ⁷ Kamaghın, Ikiavıra God bar Israelian anıngaghegha Filistiaba ko Amonia ataghizi me iza midorozimın me dikabıra. ⁸ Dughiar kamın me midorozimın Israelia abinigha bar pazavıra me gami. Egha 18plan azenibar, Filistiaba ko Amonia, bar pazavıra, Jordanın Fanemın vongın, Gileatın Distrighın Amorıan nguazimın itir Israelia gami. ⁹ Ezi, Amorıa Jordanın Fanem giregha vongın iza Judan anabamın adarazi ko, Benjaminın anabamın adarazi ko, Efraimın anabamın adarazi ko misosi. Kamaghın, Israelia bar dughiar kuramra ini.

¹⁰ Ezi Israelia Ikiavıra Itir Godın dia, kamaghın mıgei, “En God, e ni ataki. Egha aser Balbar ziaba

fe. Kamaghin, e nin damazimin arazir kuram gami.”

¹¹⁻¹² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Israelia migei, “Ia fo, fomira Isipia, Amoria, Amonia, Filistia, Saidonia, Amalekia ko Maonia bar ia abiragha ia gasighasiki. Ezi ki ian akuragha ua me da ia ini. ¹³ Ezi ia na ategha ua godin igharazibar ziaba fe. Kamaghin, ki datirighin ua ian akuraghan kogham. ¹⁴ Ia mangi aser ia uari bagha inabazibar dim. Egh ia osimtizim bativamin dughiamin, me ti ian akurvagham.”

¹⁵ Ezi Israelia kamaghin Ikiavira Itir God migei, “E arazir kuram gami. Ni bizir tizimin e damusi, ni a damu. Ezi e datirighin uarir akurvaghasa nin azangsi.” ¹⁶ Egha Israelia uan marvir guaba makunigha, aseba ategha, ua Ikiavira Itir God baghavira iti. Ezi Ikiavira Itir God Israelia aterir osimtizir kabar gara ghua bar me giporpore.

¹⁷ Ezi gin Amonian midorozir gumaziba iza uari akuvagha, Gileatin uari bagha averpenibar ingarigha iti. Ezi Israelian midorozir gumaziba uaghan iza uari akuvagha, Mispan nguibamin uari bagha averpenibar ingarigha iti.

¹⁸ Ezi Israelian gumazir dapanir Gileatin itiba, me uarira uarir azangsi, “Tinara Amonian misoghsi en faragh mangam? Gumazir kamaghin damuamim, a Gileatin gumazamiziba bar men gumazir dapanimin ikiam.”

11

Jepta gumazir dapanimin oto

10:13: Godin Araziba 32:15; Jeremaia 2:13

¹ Jepta, a Gileatın Distrighın gumazim, a midorozir gumazir gavgavir mam. A tuavimın amizir pura ikiava otir amizimın borim, ezi Gileat an afeziam. ² Ezi Gileatın amuir ekiam uaghan otarir maba bate. Ezi otarir kaba gumaziba aghegha, kamaghın Jepta miği, “Ni amizir igharazimın borim. Kamaghın, ni en afeziamın bizitam inian kogham.” ³ Kamaghın amizi, Jepta uan aveghbuaba ategha arav ghu. Egha ghua Topın nguazimın iti. A gumazir kurar maba gakaghonezima me a koma arui. A me ko ghua tintinibar ikiava gumazamizibav sogha men biziba pura da isi.

⁴ Ezi Amonia gın ghua Israelia ko misosi. ⁵ Ezi midorozim otozima, Gileatın gumazir aruaba Jepta iniasa Topın nguazimın ghu. ⁶ Egha me kamaghın a miği, “Ni iziva en gumazir dapanimın ikiva, e Amonia ko misogham.”

⁷ Ezi Jepta kamaghın Gileatın gumazir aruabav gei, “Ia nan aghuagha nan afeziamın dipenimın na batuegha gıfa. Ia bizir tizim bagha ua na bagha izi? Ia datırighın osımtıziba bativa na bagha izi?”

⁸ Ezi Gileatın gumazir aruaba kamaghın a miği, “Mar guizbangıra. E datırighın ni iniasa izi, ni en gın mangıva en akuragh Amonia ko misogham. Egh ni gın Gileatın gumazamizibar gumazir dapanimın ikiam.”

⁹ Ezi Jepta kamaghın Gileatın gumazir aruabav gei, “Are! Ia na inigh uamategh mangıghtı İkiavıra İtir God nan akuraghtıma, ki midorozim damuva apaniba abıraghtı, ia guızın na ateghtı ki ian gumazir dapanimın ikiam.”

¹⁰ Ezi gumazir aruaba kamaghin miġei, “Guizbangira, e Ikiavira Itir Godin damazimin ni miġei, e ni mikemezi moghira e damuam.”

¹¹ Kamaghin, Jepta Gileatin gumazir aruaba ko zui. Ezi gumazamiziba anemisevezima, a men gumazir dapanimin iti. Ezi Jepta Mispan nguibamin ikia Ikiavira Itir Godin damazimin mitigha uan akamin gumazamizibav gei.

¹² Ezi Jepta ġin Amonian atrivim kamaghin an azangasa gumaziba amada, “Ni tizim bagha iza nan atara nan nguazim iniasa na ko misosi?”

¹³ Ezi Amonian atrivim kamaghin gumazir Jepta amadazibar azangsiġhizir akam ikaragha ghaze, “Israelia faragha Isipin kantri ategha izava nan nguazim okeme, an Arnonin Fanemin ikegħa ghua, Jabokin Fanemin otogħa, ghua Jordanin Fanemin tu. Ezi ki bizir kam bagħava atari. Ia datirighin nan nguazim isi ua na daningam. Puvatiġti, e uariv sogħam.”

¹⁴ Ezi Jepta ua gumaziba amadazi, me Amonian atrivim bagħa zui. ¹⁵ Ezi me kamaghin a ikaragħa ghaze, “Jepta ghaze, puvati, Israelia Moapian nguazim ko Amonian nguazim okemezir puvati.

¹⁶ Israelia Isip ategħa izir dughiamin me gumazamiziba puvatizir danganimin izava Ongarir Aghevimin otifi. Egha me ġin għuava Kadesin nguibar ekiamin oto. ¹⁷ Egha Israelia uamategħa gumazir kaba amangizi me għuava kamaghin Idomian atrivimin azangisi, ‘E uari, ni e ategħti e nin nguazim abigh mangi vongin otivigham, o puvatiġham?’ Ezi atrivim aghua. Ezi me gumaziba

amangizima me ghua Moapian atrivimın azai. Ezi a uaghan aghua. Kamaghın, Israelia Kadesin ikia iti.

¹⁸ “Egha me gin ghua gumazamiziba puvatızir danganımın zui. Egha me Idom ko Moapian nguazımın ghuzir puvati. Me Moapın, aruem anadi naghın Arnonın Fanemın vongın kaghıra iti. Me an averpenibar ingarigha iti, kar men nguazir mitaghniyam. Kamaghın, me Arnonın Fanem abigha vongın ghuezir puvati.

¹⁹ “Ezi Amorıan atrivim, Sihon, a Hesbonın danganımın itima, Israelia mangı an ganasa gumazıba amangi. Ezi me kamaghın an azai, ‘E uari, ni kamaghın ifonge, e nin nguazim abigh mangı vongın otivam o markiam? E uan nguazim a baghvıra mangasa.’ ²⁰ Ezi Sihon aghua. Egha uan midorozir gumazıba bar me inigha ghua, Jahasin nguıbar ekiamın averpenibar ingarigha dar ikiava Israelia ko misosi. ²¹ Ezi Ikiavıra Itir God, Israelian God, a Israelian akuragha Sihonın adarazi ko men midorozir gumazıba sara bar me abıra. Kamaghın, Israelia Amorıan nguazir danganir me itir kabanang bar ada ini.

²² “Me bar Amorıan nguazıba ini, me sautın amadaghan Arnonın Fanemın ikegha, ghua notın amadaghan Jabokın Fanemın tu, egha aruem anadi naghın gumazamizıba puvatızir danganımın ikegha ghua, aruem uaghiri naghın Jordanın Fanemın tu. ²³ Kamaghıra, Ikiavıra Itir God, a Israelian God, a uabi Amorıa batuegha, men nguazim isava uan gumazamizıbagh anıngi.

Kar Israelia. Ezi ni datirighin ua nguazir kam iniasa? ²⁴ Ni uan bizir nin asem Kemos ni ganingiziba, ni da ini. Ezi en nguazir en God e ganingiziba, da en nguaziba.

²⁵ “Ezi manmaghin ami? Ni ghaze nin gavgavim ti Balakin gavgavim gafira? A Siporin otarim, egha Moapian atrivim. A nguazir taba ua uabi daningasa migeir puvati. Egha e ko midorozim gamizir puvati. ²⁶ Ezi Israelia Hesbon ko Aroerin nguibamning isava, aninghin boroghin itir nguibar doziba isava, egha Arnonin Fanemin boroghin itir nguibar ekiaba bar ada inigha, 300plan azenibar dagh apiaghav iti. Manmaghin amizi ia dughiar kamn ua nguibar kaba inigha dagh apiazir puvati? ²⁷ Ezi Jepta kamaghin migia ghaze, an arazir kuratam ni gamizir puvati. Ni uabi arazir kuram gamigha a ko misosi. God uabi gumazibar araziba tuisisi, a datirighin bar moghira ia ko en araziba tuisigham.” ²⁸ Ezi Amonian atrivim akar Jepta a bagha amadazir kam baraghizir puvati.

²⁹ Ezi Ikiavira Itir Godin Duam Jepta gizivazima, a uan midorozir gumaziba inigha, me Gileat ko Manasen anabamin nguazimin ghua Gileatin aven Mispan otifi, egha gin Mispan nguazim ategha ghuava Amonian nguazimin oto. ³⁰ Ezi Jepta Ikiavira Itir Godin damazimin akar mam akirigha ghaze, “Ni nan akuraghti ki midorozimin Amonia abinigh, ³¹ egh midorozimin ikegh uamategh izamin dughiar kamn, bizir manam faragh nan dipenimin tiar akamin azenim girigh, na bagh izamim bizir kam, a Ikiavira

Itir Godin bizimin otivam. Eghti ki a isi ofan bar isi mighirimin min ni daningam.”³² Ezi Jepta uan midorozir gumaziba ko fanem abigha ghua Amonia bativigha me misosi. Ezi Ikiavira Itir God Jeptan akurazima me midorozimin me abira.³³ Me Amonia misogha bar me abini, me Aroerin nguibar ekiamin ikegha me misogha ghua Minitin nguibar ekiamin otogha, bar ghua Abel Keramimin dipamin tu. Me 20plan nguibabav sogha, me abiragha bar me agifa. Kamaghira Israelia bar Amonia abinigha, aghumsizim me ganingizi, me ua me ko misoghan ibura.

Jepta uan akar dikirizim gamizi a guizbangiram oto

³⁴ Ezi Jepta uamategha uan nguibamin iza Mispangin nguibar ekiamin otozi, an guivim dipenim ategha ivegha a bagha zui. A bar akongegha uan tambarin misogha ighiam bangava ighavamaga izi. Guizbangira, Jepta guivir kamra iti. A ua boriba puvati.³⁵ Ezi Jepta uan guivimin ganigha, bar digavir kuram gamigha uan korotiam abigha kamaghin migei, “O nan guivim, noka! Ni bar nan dighorim abiki. Ki bar oseme. Ni tizim bagha faragha iza na batogha osimtizir ekiam na ganingi? Ki Ikiavira Itir Godin damazimin akar dikirizim gamigha gifa, egh ki anebighan kogham.”

³⁶ Ezi an guivim kamaghin migei, “O nan afeziam, ni Ikiavira Itir Godin damazimin akam akirigha gifa. Kamaghin, ni akam akirigha givazi

moghın, ni na damu. Guizbangıra, Ikiavıra Itir God nın akurazi, ni uan apaniba Amonia abıra.”

³⁷ Egha a kamaghın uan afeziam miği, “Ki kamaghsua, ni faragh na ateghti ki uan namakaba ko iakinir pumuningın miğhsiabar orazibar daru azir akabar amuam. Ki fo, ki gumazitamın ikeghan kogh borir tam bateghan koghıva aremegham.”

³⁸ Ezi an afeziam kamaghın a miği, “A dera, ni mangı.” Egha anemadazi a ghua iakinir pumuningın ike. A uan namakaba ko ghua miğhsiabagh arua, azir akabagh amua kamaghın azi, a gumazitamın ikeghan koghıva borir taba inighan kogh aremegham.* ³⁹ Ezi iakinir pumuning gıvazıma a uamategha iza uan afeziam bato, ezi an afeziam Ikiavıra Itir Godın damazımın akam akırizi moghın, a gami. Ezi guvir kam gumazitam ko akuizir puvati. Ezi arazir kam bangın, Israelia zurara arazir kam gami.

⁴⁰ Israelian guvir igiaba, zurara azeniba bar, dar dughiar 4plan, me Jeptan guvim gınıghnıgha osemegha aruava a bagha azi.

12

Efraimın anabamın adarazi Gileatia ko misosi

* **11:38:** Gumazitam God ko akam akırı, a bizir bar ekiam. Ni Jems 5:12 ko Matyu 5:33-37ın gan. Jepta deragha nıghnızir puvatıgha onganıgha akar dikırızir kam gami. Kar bar arazir kuram an a gami. Godın Akar Gavgavımın, God ghaze, gumazamızıba uan borıbar ofa damuan kogham. Ofa Gami 20:2ın gan. Jepta amızir bizir kam, a kamaghın en aka, a bar deravıra Godın Akar Gavgavıbar gın zuir puvati. A bar arazir kuram gami.

¹ Ezi Efraimın anabamın adarazi uari akuvagha midorozim damuasa, midorozir biziba inigha Jordanın Fanem giregha vongın otogha, Safonın nguibar ekiamın zui. Me ghua kamaghın Jepta miġei, “Ni Amonia ko misoghasa Jordanın Fanem girigha vongın zuir dughiamın, ni en diman aghua? Ni oragh, bizir kam bangın, e datirighın ni ko nın dipenim dapongam.”

² Ezi Jepta kamaghın me miġei, “Ki uan adarazi ko, e Amonia ko adarir ekiam iti. Egha ki ian diazi, ia iza nan akurazir puvati. ³ Ezi ki gari ia iza nan akurazir puvatizi, ki kamaghın niġhnisi, ‘Ki mangi Amonia ko misoghti, me mar na misueghti ki aremeka.’ Kamaghın, ki Jordanın Fanem girigha anebigha ghua midorozim foregha a gami. Ezi Ikiavira Itir God nan akurazima ki midorozimın me abira. Ezi ia datirighın tizim bagha iza na misoghasa?”

⁴ Efraimian anabamın adarasi, faragha Gileatın adaraziv ġia ghaze, “Ia Gileatın adarasi, ia Efraimın nguazimın ikegha ara iza, datirighın Efraim ko Manasen nguazimningın tizimningın iti. Egha ia gumazamizir pura guighav itiba.” Kamaghın, Jepta Gileatın gumaziba bar me akuvagha, Efraimın gumazibav sogha me abiri.*

⁵ Ezi Gileatın midorozir gumaziba Efraimın gumaziba bagha piġha, Jordanın Fanem abigha ghua otivir tuavir akabar iti. Ezi Efraimın gumaziba midorozimın ara fanemın iza kamaghın miġei, “E dipam giregh vongın mangasa.”

* **12:4:** Hibrun akam deragha miġirigiar kamın mingarim abighizir puvati.

Ezi Gileatin midorozir gumaziba kamaghin vaghvagha men azangsi, “Ni Efraimin tav o puvati?”

Eghti me kamaghin mikim suam, “Puvati,” eghti me ua kamaghin a mikimam, ⁶ “Aria ni mikim, ‘Sihibolet.’” Eghti gumazir kam deragh ziar kam diponan kogh, suam, “Sibolet,” eghti me fogh suam kar Efraimin adarazir gumazir mam, egh me an suiragh a misueghti an aremegham. Me kamaghin amua ghua Jordanin Fanem gira iza, otivir tuavir akabar pigha, Efraimin adarazir 42,000plan gumazibav soghezi me ariaghire.†

⁷ Ezi Gileatian gumazim Jepta, a 6plan azenibar Israelian gumazir dapanimin egha areme. Ezi me Gileatin nguazimin anefa.‡

Ipsan, gumazir dapanimin oto

⁸ Ezi Jepta aremezi, gin, Betlehemin gumazim Ipsan, a Israelian gumazir dapanimin oto. ⁹ A 30plan otariba ikia 30plan guiviba iti. Egha uan guiviba amangizi me nguibar igharazibar gumazibar ikiasa ghue. Ezi a igharazir adarazir guivir igiaba inigha uan otaribagh aningizi me dar iti. Ezi Ipsan 7plan azenibar Israelian gumazir dapanimin ike. ¹⁰ Egha an aremezi, me Betlehemin anefa.

† **12:6:** Hibrun akamin akar kam kamakin, “Sihibolet,” o “Sibolet,” an mingarim kamakin, “raiziar dapanim.” Gileatia kamaghin ziar kam dibori, “Sihibolet.” Ezi Efraimin adarazir ighara a dibori, “Sibolet.” Gumazitam, deragh Gileatian adarazi a dibori moghin, a deragh a diboroghan koghti, me foghham kar Efraimin gumazir mam, egh me an misueghti ana aremegham. ‡ **12:7:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

Elon gumazir dapanimîn oto

¹¹ Ezi Ipsan aremezi, Sebulun adarazir gumazir mam Elon, a Israelian gumazir dapanimîn otogha 10plan azenibar men gari. ¹² Ezi an aremezi, me Sebulunîn nguazimîn, Aijalonîn nguibar ekiamîn anefa.

Apdon gumazir dapanimîn oto

¹³ Ezi Elon aremezi, Piratonîn nguibar ekiamîn gumazim Apdon, a Hilelin otarim, a Israelian gumazir dapanimîn oto. ¹⁴ A 40plan otariba ikia igiav otarir 30pla iti. Me zurara donkin 70pla gapiaghira mangî izegh gami. Ezi Apdon 8plan azenibar Israelian gumazir dapanimîn ike. ¹⁵ Ezi an aremezi, me Efraimîn nguazimîn, Piratonîn anefa. Nguibar kam Amalekian mîghsiar dozibar iti.

Samsonîn eghaghanim**13***(Sapta 13--16)**Manoan amuim Samson bate*

¹ Ezi Israelia ua Ikiavîra Itir Godîn damazimîn arazir kurabagh amima, Ikiavîra Itir God Filistiaba ataghizi, me 40plan azenibar me gativagha men gari.

² Ezi Manoan, Danîn anabamîn gumazir mam, a Soran nguibar ekiamîn iti. An amuim boriba batir puvati. ³ Ezi dughiar mam Ikiavîra Itir Godîn enselin mam iza kamaghîn a mîgei, “Nî faragha otir puvati. Egh nî kiran oveghangîn navim asegh otarim bategham. ⁴ Kamaghîn, nî datirighîn wainba ko dipar onganibar aman marki. Egh bizir

ki daman gumazamizibar anogorogheziba, ni dar aman marki. Kar bizir gumazamizibagh ami, me nan damazimin mizeziba. ⁵ Ni navim aseghiva otarim bategham. Egh an dapanir arizim gisan marki. A nin navimin aven itima, God ua bagha a ginaba. Eghti ni a bateghti, a wainba ko dipar onganibar aman marki, egh uaghan God daman gumazibar anogoroghezir dagheba, a dar aman marki. Eghti a ua Filistiaba da Israelia iniam.”

⁶ Ezi amizir kam ghua uan pam Manoan migia ghaze, “Gumazir akam akurir mam Ikiavira Itir Godin enselin min gara na ko migei. Ezi ki bar atiatigha an azarazir puvati, a ten gumazim egha a managh ize. A uan ziamin gun na mikemezir puvati. ⁷ A na migia ghaze, ki navim aseghiva otarim bategham. Egh wainba ko dipar onganibar aman koghiva uaghan, dagher God daman gumazamizibar anogoroghezibar aman kogham. Bizir kaba, gumazamizibagh amima me nan damazimin mize. Eghti gan otarir nan navimin aven ikiamin kam, God ua baghvira a ginabagham, eghti a kamaghira iki mangi aremegham.”

⁸ Ezi Manoa migirigiar kam baregha Ikiavira Itir God ko migia ghaze, “O Ekiam, ga uaning, ki kamaghin ifonge, gumazir ni amadazir kam, ni uam anemadaghti a ga bagh izi. Eghti borir gin otivamin kam, ga a bagh damuamin biziba a bar dar gun ga mikimam.” ⁹ Ezi God Manoan migirigiam baraghizi, Manoan amuim uan azenimin aperaghav itima, Ikiavira Itir Godin ensel iza a bato.

Manoa dughiar kamın a ko itir puvati.

¹⁰ Ezi an amuim bemira uamategha ivegha ghua uan pam batogha an miġia ghaze, “Ni zuamira izi! Gumazir faragha iza na batozim, anarira ua iza na bato.”

¹¹ Ezi Manoa uan amuim ko uamategha ghua gumazir kam batogha an azara, “Ni gumazir kamra faragha iza nan amuim batoz, o?”

Ezi gumazim a ikaragha ghaze, “Are, kar kirara.”

¹² Ezi Manoa gumazimın azara, “Ni nan amuim ko akam akirizir bizir kam guizbangira otoghti, otarir kam bizir tizibar amuva Akar Gavgavir manabar ġin mangam?”

¹³ Ezi Ikiavira Itir Godin ensel kamaghın Manoa miġei, “Niın amuim bar deravira miġirigiar ki a mikemezibar ġintigh. ¹⁴ A wainın ovizibar aman marki. Egh wainın dipaba ko dipar onganibar aman marki. Egh God daman gumazamizibar anogoroghezir daghebar aman marki, bizir kaba gumazamizibagh ami me nan damazimın miġe. A bar deravira ki a mikemezir miġirigiabar ġintigh.”

¹⁵ Ezi Manoa kamaghın Ikiavira Itir Godin ensel miġei, “Ga uaning, ni tong ga ko kagh ikitima ga memen igiatam misuegh, a isamighti, ni damegh mangam.” ¹⁶ Manoa kamaghın fozir puvati, a Ikiavira Itir Godin ensel miġei.

Ezi Ikiavira Itir Godin ensel kamaghın a ikaragha ghaze, “Ki iki gua tuaghamin daghetam ameghan kogham. Gua meme misuegh a tusi, gua Ikiavira Itir God bagh ofan bar isia miġhirizim damu, a tuaghti a bar isigh.”

¹⁷ Ezi Manoa kamaghin ensel migei, “Ni uan ziamin gun ga mikemeghti, gin gan otarim otoghti ga nin ziam fam.”

¹⁸ Ezi ensel kamaghin aning ikaragha ghaze, “Puvati. Gua tizim bagh nan ziam gifoghasa? Nan ziam bar deragha bar ighara.” ¹⁹ Kamaghin, Manoa memen igiar mam ko witin maba inigha Ikiavira Itir God bagha ofa gami, a Godin bizir bar igharagha garibagh amim. Manoa ofan kam ofa gamir dagiar dafar mam gisin a gamigha, uan amuim ko aning tugha pura gara iti. ²⁰ Avim ofa gamir dakozimin dafogha isia mizariaba ghuavanadir dughiamin, Manoa uan amuim ko garima, Ikiavira Itir Godin ensel avir mizariabar tongin Godin Nguibamin ghuavanadi. Ezi aning irava uan guanning isava nguazim gati. ²¹ Ezi Ensels uam aning ko itir puvati. Ezi Manoa datirighin fo, kar guizbangira Ikiavira Itir Godin ensel.

²² Egha Manoa kamaghin uan amuim migei, “Ga Godin enselin ganigha gifa, kamaghin, ga ti aremegham.”

²³ Ezi Manoan amuim kamaghin migei, “Ikiavira Itir God ga misueghti, ga aremeghan kogham. Ga amizir ofa, Ikiavira Itir God a gifongegha bizir igharagha garim gamizi ga an gani. Egha uaghan a ga migia ghaze, ga otarim ikiam.”

²⁴ Egha Manoan amuim gin otarim bategha, ziar kam a ganingi, “Samson.” Ezi otarim aghuima, Ikiavira Itir God deravira a gami. ²⁵ Ezi Samson Sora ko Estaolin nguibar ekiamningin tizimin,

Danin anabamin danganimin iti. Ezi Ikiavira Itir Godin Duam an nighnizimin aven ingari.

14

Samson Filistiabar amizir mamın iti

¹ Ezi dughiar mamın, Samson Timnan nguibar ekiamın ghuaghira, Filistiabar amizir igiar mamın gani. ² Egha a uamategha ghugha kamaghın uan amebam ko afeziam miği, “Ki Filistiabar amizir igiar mam, Timnan nguibar ekiamın an gani. Ki kamaghsua, gua na bagh a inighti ki an ikiam.”

³ Ezi an amebam ko afeziam kamaghın a ikaragha ghaze, “Manmaghın ami? Nın ikizimın aven amizir igiatam iti o, en gumazamizibar tongın ti puvati? Ni bizir tizim bagha Filistiabar amizim iniassa, gumazir kaba me uan mikarzir mogomebar iniba aghori puvati?”

Ezi Samson ua kamaghın uan afeziam miği, “Ki amizir kam gifonge. Gua na bagh a inigh.” ⁴ Dughiar kamın Filistiaba Israelia gativagha men gari. Ezi Ikiavira Itir God Filistiabav soghasa tuaviba buri. Kamaghın, Samsonın afeziam ko amebam fozir puvati, Ikiavira Itir God uabi Samsonın nighnizim fema an akar kam gami. ⁵ Egha gın Samson uan amebam ko afeziam me Timnan ghuaghiri. Egha Timnan itir wainın azenibar boroghın zuima, laionın igiar mam dazeregha Samson misoghasa a bagha izi. ⁶ Ezi Ikiavira Itir Godin Duam gavgavim Samson ganingizima, a laionın kam uan dafarir kinimningın an suiragha anebiki. Mati gumazim memen igiam tongirama

anebiki. Egha an amizir bizir kamın, gun uan afeziam ko amebam, mikemezir puvati.

⁷ Egha gin a ghua Timnan nguibamın ghugha, amizir igiar kam bar a gifongegha, a ko miği.

⁸ Samson mong ikegha, uamategha amizir kamın ikiasa zui. Egha ghua tuavim ategha laionın a faragha misuegha atızir kuamın ganasa, tuavir miriamın ghua garima, aparir irubuar okoruam an aven ikia hani isava a gati. ⁹ Ezi a uan dafarimningin hanin maba tuigha da apavira tuavimın zui. A ghua uan amebam ko afeziam batogha hanin maba isa aning ganingizi, aning uaghan ada ame. A uan amebam ko afeziam kamaghın aning mikemezir puvati, a laionın kuamın aven haniba ini.

¹⁰ Ezi Samsonın afeziam ghua, amizim ko an amebam ko afeziam batogha, me aning uaningin ikiamın akam akırigha gifa. Men gumazir igiaba fomira amubar ikiasa ami moghın, Samson maghira maburan isam gami. ¹¹ Ezi Filistiaba kamaghın Samsonın ganigha, 30plan gumazir igiabagh inaba, eghti me a ko namakam damigh ikiam. ¹² Ezi Samson kamaghın 30plan gumazir igiar kabav gei, “Ki akar isin zuitamın ia mikimasa. Ia isam damuamin 7plan aruer kabar ikiva, ia akar isin zuir kamın mingarimın gun na mikemeghti, ki 30plan inir ruarir aghuiba ko 30plan korotiar aghuiba ia daningam. ¹³ Eghti ia nan akar isin zuimın mingarimın gun na mikemeghan kogh, ia 30plan inir ruarir aghuiba ko 30plan korotiar aghuiba na daningam.”

Ezi me kamaghın a miği, “Ni uan akar isin zuimın gun en mikemegh.”

14 Ezi a kamaghin men akam ikaragha ghaze:

“Apir bizir mamın bizir apir mam oto.

Ezi bizir isingtizir mam bizir gavgavimın oto.”

Ezi 3plan arueba givazi, me akar isin zuir kam gifozir puvatighavira iti.

15 Egha aruer namba 4in, me kamaghin Samsonin amuim migei, “Ni uan pam apezeper a gakaghonti, a uan akar isin zuimin mingarimin gun e mikemegh. Puvatighti, ni uan adarazi ko, e avimin ia daboroghti ia isigham. Gua en biziba okimasa en diazi, e kagh ize?”

16 Ezi Samsonin amuim ghua an guamin garava aziava kamaghin a migei, “Ni ti na gifongezir puvati. Egha akar isin zuir kamın nan adaraziv kemeqha, an mingarimin gun na mikemezir puvati.”

Samson kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Manmaghin ami? Ni gan, ki uan amebam ko afeziam mikemezir puvati. Ki tizim bagh ni mikimam?”

17 Ezi an amuim azia kamaghira ikia ghua isamin 7plan arueba gifa. A imobavira itima, an oragha ghua amiragha tagha namba 7 aruemin akar isin zuimin mingarimin gun a mikeme. Ezi a ghua uan adaraziv keme. 18 Ezi namba 7 aruemin, aruem tighar magiramin dughiamin, nguibar kamın itir gumaziba kamaghin Samson migei:

“Bizir tizim bar isingigh, hanin isingtizim gafiragham?”

Ezi bizir tizim bar gavgavigh, egh laionin gavgavim gafiragham?”

Ezi Samson kamaghin me migei:

“Ia ti nan bulmakaun amebam inigha ghua uan azenibar ingarizir puvatighai,
ia nan akar isin zuimin mingarimin gun na mikemeghan koghai.”

¹⁹ Ezi Ikiavira Itir Godin Duam gavgavim Samson ganingizima an Askelon nguibar ekiam giraghu. A ghuaghira 30plan gumazibav soghezi me ariaghirezi, a men biziba ini. Egha men 30plan korotiar aghuiba inigha an akar isin zuimin mingarimin gun mikemezir darazigh aningi. Egha a bizir otozir kam bagha navim bar osemegha, uamategha uan nguibamin ghu. ²⁰ Ezi Filistiaba an amuim isava an namakar mam ganingi, an namakar kam uaghan a ko an isamin ike.

15

Samson bar pazavira Filistiabagh ami

¹ Ezi witba aghorir dughiamin, Samson memen igiar mam inigha uan amuim bagha ghu. Egha kamaghin uan amuimin afeziam migei, “Nan amuim akuir danganim, ki an aven mangasa.”

Ezi an amuimin afeziam an anogoroke. ² A ghaze, “Bar guizbangira, ki ghaze, ni ti an aghua. Egha ni uan amuim ko gua uaningin ikiasa isam gamir dughiamin, nin namakar ni ko ikezim, ki a isav a ganingi. Ezi an afumimin ganganim bar

dera, ni a iniam? Ki datirighira a isi ni daningighti ni an ikiam.”

³ Ezi Samson atara kamaghin migei, “Ki datirighin Filistiaba bar me gasighasigh, egh osimtiziba puvatigham. Kar men osimtizimra.”

⁴ Ezi Samson ghua afiar atiar 300plan suigha da inigha dar ipebar uarir fufugha da ike. Egha vaghvagha korir avibar dar ipebagh ike. ⁵ Egha Samson afiar atiabar ipebar itir korir avibagh apongezi da isima, ana da ataghizima, da tintinibar ivemara ghua Filistiabar witin azenibar aven zuima, korir aviba men witin dighoregha arighiziba ko mativighav itiba sara bar moghira dar isi. Ezi wainin ikariziba ko olivin temeba uaghan isi.

⁶ Ezi Filistiaba kamaghin ganigha uarira uari azangsisi, “Tinara bizir kam gami?”

Ezi gumazir mam kamaghin me migia ghaze, “Samson a gami. An ivozir afeziam, Timnan nguibamin gumazim. A Samsonin amuim inigha, an namakar a ko an amuimin isamin dughiamin ikezim ganingi.” Ezi Filistiabar gumazir dapaniba, Timnan nguibamin ghuavanaga Samsonin amuim ko an afeziam gaborozu aning isi.

⁷ Ezi Samson kamaghin me migei, “Ia arazir kamaghin garim gami, a? Ki kamaghin akar kam akiram, ki datirighin zuamira avughseghan kogham. Ki faragh ia amizir arazir kam ikaragh, egh gin avughsam.” ⁸ Samson puv me misogha, me abiragha men aviribav soghezi me ariaghire. Egha a gin ghua Etamin Mighsiar ekiar mamın dagiar akiriamın aven iti.

Samson Filistiaba abira

⁹ Ezi Filistiaba gın ghua Judabar nguazimın averpenibar ingarigha ikia, Lehin nguibamın gumazimiziba ko misoghasa. ¹⁰ Ezi Judaba kamaghın men azangısı, “Ia bar tizim bagha iza e ko misoghasa?”

Ezi Filistiaba kamaghın me ikaragha ghaze, “E Samsonın suiragh, a inigh mangı kalabus darighasa. An e gamizir arazimra, e uaghan kamaghıram a damuam.”

¹¹ Ezi Judabar 3,000plan gumaziba Samson bagha Etamın dagıar akıriam iti naghın ghuaghira kamaghın a mıgei, “Ni kamaghın fo, Filistiaba e gativagha gıfa? Ni tizim bagha osımtızir dafar kam gamigha osımtızim e ganıngi?”

Ezi a kamaghın me mıgei, “Me na gamizir arazimra ki a ikarvagha me gami.”

¹² Egha me kamaghın Samson mıgei, “E ni ikegh ni isi Filistiabar agharim darighasa izi.”

Ezi Samson kamaghın me mıgei, “Ia guizbangira na mikim suam, ia uari na misueghti ki aremeghan kogham.”

¹³ Ezi me kamaghın a mıgei, “E bar guizbangira ni mıgei. E nin misueghti, ni aremeghan kogham. E pura ni ikegh ni inigh mangı Filistiabar agharim darıgham.” Egha me benir gavgavir igiar pumuning inigha an agharimning ikegha, a inigha dagıar akıriam ategha Filistiaba bagha zui.

¹⁴ Egha me ghua Lehin nguibamın otivigha gıvazıma, Filistiaba a bagha dagarvagha ivemara izi. Ezi Ikiavıra Itir Godın Duam Samson gizıvagha gavgavir ekiam a ganıngi. Ezi benir igiar gavgavir

me an agharimning ikezir kaba, mati avim strin-bar isizi da pura amera dighoraghire. ¹⁵ Ezi a gari donkin mam aremegha irighav ikia, tighar bar kuram, an an akaguar agharim inigha an suiragha gumazir 1,000pla misoghezi me ariaghire. ¹⁶ Egha Samson kamaghin ighiar mam gami:

“Donkin akaguar agharir kamın,
 ki gumazir aviribav soghezi, me ariaghire.
 Egha ki men kuabar pozibav kinizi, da mam-
 aghira iti.

Donkin akaguar agharimın,
 ki gumazir 1,000pla, bar me agifa.”

¹⁷ Ezi a kamaghin ongegha givagha akaguar agharir kam makuni. Ezi me danganir kam, “Akaguar Agharimın Mighsiam,” a garisi.

¹⁸ Ezi Samsonın kuarim bar puvira an pirima, a kamaghin Ikiavira Itir Godin dei, “Ki nin ingan-garir gumazim, ezi ni nan akurazi ki midorozir kamın me abira. Egh ki dipam bangin kagh are-meghti Filistiaba ti na inigham, o?” ¹⁹ Ezi God Lehin emimirir dipar mam gamizi, dipavsizim an anagav oto. Ezi a dipar kam amegha ua gavgavim ini.

Ezi bizir kam bangin me emimirir kam kamaghin a dibori, “Gumazim Dipam Bagha Deir Emimirir Dipam.” Ezi Lehin emimirir dipar kam datirighin ikiavira iti.

²⁰ Ezi Filistiaba Israelian nguazimın garir dughamın, Samson 20plan azenibar me gativagha men gumazir dapanimın ike.

16

Samson Gasan nguibar ekiamin ghu

¹ Ezi Samson Lehin nguibam ategha Gasan nguibar ekiamin ghugha, tuavimin amizir gumaziba koma akuir mam batogha a koma akui. ² Ezi gumazir maba kamaghin Gasan gumazibav gia ghaze, “Samson izegha gifa.”

Ezi me ghuava nguibam okarigha nguibamin divazir tiar akar ekiabar boroghin mongegha a bagha gara iti. Egha sighsirir akabar uariv gia ghaze, “E kagh ikiti aminim tiraghti, e a misueghti an aremegham.” ³ Ezi Samson bogarangra tuavimin amizir kam ko ikia ghua dimagarir arizimin, misiamin dikavigha ghua nguibar ekiamin tiar akamningin suiragha aning asi. Egha aningin akanimning ko tiar akam asir ainin igugunir dafam sarama asi. Egha dagh isaghpugha ghua Hebronin nguibamin boroghin mighsiar orazimin da ariki.

Delaila Samson gifara

⁴ Ezi bizir kam otogha givazima, Samson Gasan zui. A ghua Sorekin danganir zarimin amizir mam bato, an ziam Delaila, an an ganigha a bagha bar ifonge. ⁵ Ezi Filistian atriviba ghua kamaghin Delailan migei, “Ni Samson apezeperegh, an gavgavim bagh an azaragh, a managh gavgavir ekiar kam isi, eghti e manmaghira a damighti, an gavgavim aneteghti, e anebiragham. Ni an gun en mikemeghti e an suiragh a ikegham. Ni kamaghin damighti e vaghvagh 1,100 silvan dagiaba isi ni daningam.”

⁶ Ezi Delaila kamaghin Samson miġei, “Ni na mikim, ni manmaghin gavgavir kam isi? Egh ni manmaghin damighti gavgavim ni ateghti me nin suiragh ni ikegham?”

⁷ Ezi Samson kamaghin a ikaragha ghaze, “Gumazitam bulmakaun sueba ko dafaribar itir 7plan agirir misingizir puvatizir taba inigh na ikeghtima, nan gavgavim givaghti, ki pura gumazir kinimin min ikiam.”

⁸⁻⁹ Ezi Filistian gumazir dapaniba bulmakaun sueba ko dafaribar itir agirir 7plan misingizir puvatiziba inigha iza Delaila ganingi. Ezi gumazir maba Delaila akui naghin mongeghav iti. Ezi Delaila Samsonin suemning ko dafarimning ike. Egha Delaila a gaghura ghaze, “Samson, Filistiaba nin suighasa izi!” Ezi a dikavima bulmakaun agirir kaba, mati strin avir mizariamın boroghın ikia isia dighoraghirezi moghin, dighoraghire. Ezi Filistiaba an gavgavimin mingarim gifozir puvatighavira iti.

¹⁰ Ezi Delaila kamaghin Samson miġei, “Ni oragh, ga uaning, ni bar na gifaragha aghumsizir dafam na ganingi! Ni datirighin guizbangira na mikim, me manmaghira damigh nin suiragham?”

¹¹ Ezi Samson kamaghin a miġei, “Gumaziba benir gavgavir bar igiaba inigh na ikeghti nan gavgavir kam givaghti ki pura gumazir kinimin min ikiam.”

¹² Ezi gin Filistiaba iza Delaila akuir danganimin modogha itima, Delaila benir gavgavir bar igiar maba inigha an suemning ko agharimning ike. Egha Samsonin dei, “Samson, Filistiaba nin suighasa izi!” Ezi Samson benir gavgavir bar

igiar an agharimning ikezir kaba, tretin min dar ghore.

¹³ Ezi Delaila Samson migei, “Ni bar na gifarava aghumsizir dafam na ganidi. Ni datirighin na mikim, gumaziba bar manmaghira ni ikegham?”

Ezi Samson kamaghin migei, “Ni nan 7plan dapanir arizir gizgiziba, inigh iniba nuavir masinin aven tretba sara initam nuavighiva, nan dapanir arizim nir kamın aven tretba sara a nuafigh. Egh gin dikonir ruarir tamın nir kam isi birimin a gafughti, a birimin porogh gavgafigh. Eghti ki ua gavgaviba puvatigh pura gumazir igharazibar min ikiam.”

¹⁴ Ezi Delaila Samson gamizi an akuima, an an 7plan dapanir arizir gizgiziba, inigha iniba nuavir masinin aven, tretba sara inir mam nuavighava, an dapanir arizim inir kamın aven tretba sara a nuafi. Egha gin dikonir ruarir mam nir kam sara birimin a gafu, ezi a birimin porogha gavgafi. Egha a kamaghin dei, “Samson, ni ua bagh ganigh, Filistiaba nin suighasa izi.” Ezi a dikavima, dikonir kam ko nir an dapanir nuavizimin arizir gizgiziba, a bar birimin dagh ekuigha dikafi.

¹⁵ Ezi Delaila kamaghin a migei, “Ni manmaghsua, na migia ghaze, ni bar na gifonge? Ni bar puvira na gifari. Ni na ko navir vamiran itir puvatigha guizin akabar na migeir puvati. Datirighin namba 3in dughiam, ni na gifaragha aghumsizim na ganingi, egha na mikemezir puvati, ni manmaghira amigha bar gavgafi.” ¹⁶ Ezi Delaila dughiaubar uabi mikimasa a gimobava, an azangsigha mamaghira iti. Ezi Samson migirigiar kam baragha ghua bar iporpore.

¹⁷ Egha bar abuan, a Delaila mikeme. A kamaghin migei, “Ki aghirimra iti God na ginabazi nan amebam na batezir dughiamin, ikegha iza datirighin, me tong nan dapanir arizibagh isezir puvati. Me nan dapanir arizibagh iseghti, ki ua gavgaviba puvatigh, pura gumazir kinimin min ikiam.”

¹⁸ Ezi dughiar kamın Delaila fo, Samson guizbangira a migei. Egha a Filistiabar atriviba bagha akam amaga ghaze, “Ia uamategh izi. A datirighin guizbangira uabin gun na mikeme.” Ezi Filistiabar gumazir dapaniba, silvan dagiar Delaila daningasa mikemeziba inigha izi. ¹⁹ Ezi Delaila Samson gifarazima Samson an apozimin akuava ongani. Ezi Delaila gumazir mamın diazima a iza Samson dapanir arizir gizgizir nuavizir 7plan ruariba apiri. Ezi Delaila arazir kamın Samsonın gavgavim bar anegifa. An gavgavim bar moghira gifa.*

²⁰ Ezi Delaila ua kamaghin dei, “Samson, ni ganigh, Filistiaba nin suighasa izi!”

Ezi Samson osegha ghaze, “Ki faragha ami moghin, dikavigh mangi firighirigham.” A kamaghin fozir puvati, Ikiavira Itir God anetaki. ²¹ Ezi Filistiaba an suiragha an damazimning asiaghati. Egha me a inigha Gasan ghuegha senin brasbar ingarizimin a ike. Egha a gamima a kalabuziar dipenimin aven ikia witba ko raiziaba mirmiri. ²² Ezi dughiar kamın Samsonın dapanir arizim uam aghui.

* **16:19:** Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati.

Samson areme

²³ Ezi dughiar mamın Filistiabar atriviba iza uari akuvagha, isar ekiar mam gamua uan asem Dagon bagha ofa gami. Egha me bar akongegha kamaghın miğei, “En asem en akurazıma e uan apanim Samsonın suiragha anebıra.”

²⁴⁻²⁵ Egha me gın bar akongegha kamaghın miğei, “İa Samsonın aku iziti a uan arazitabar amuti, e an gan an ingarıva aki, a dipovasa.” Ezi gumaziba ghua kalabusın a inıgha izi.

Ezi gumazamiziba an ganıgha, uan asemın ziam fava kamaghın miğei, “En asem en akurazıma e uan apanir kam anebıra. Gumazir kam bar en nguazim gasıghasıgha, en gumazir avırıbar soghezi me ariaghıre.” Egha me a isava dipenimın dagıar guarir akinimningın tızimın anetizıma, a tughav ikia arazarazıbagh amıma, me an ingarava aka a dipofi.

²⁶ Ezi Samson, otarir an dafarımın suıgha an akuava aruım kamaghın a miğei, “Ni nan akuraghtıma, ki dipenimın guarir akinimningın suiragh mıtiğh, uan akırım isıva guarir akinimning garoroghasa.” ²⁷ Dipenir kam gumazamizir bar avırım a gızıfa, ezi Filistiabar atriviba bar moghıra uaghan me ko iti. Ezi 3,000plan gumazamiziba dipenir ekiar kamın siriamın pın ikia beragha Samsonın garava a dipovava ati.

²⁸ Ezi Samson kamaghın diagha İkiavıra İtir God ko miğei, “O İkiavıra İtir God, nan Ekıam, ni datırıghın na gıniğhnıgh. O God, ni datırıghın ua gavgavım na danıngıgh. Eghtı datırıghın Filistiaba nan damazimning asizi moghıra,

kî me ikaragham.” ²⁹ Egha Samson dagiar dipenir guarir tongira tughav ikia, gavgavim a ganidir akînimningin suira. A dafarir guvimin guarir akînir mamîn suiragha, dafarir kiriamîn igharazimîn suira.

³⁰ Egha a kamaghîn dei, “Nî na ateghti kî Filistiaba ko aremekâ.” Egha a bar uan gavgaviba sara guarir akînimning adugha zuima dipenim irî. Dipenim dipirigha ira Filistiabar atriviba ko, gumazamizir igharazir an aven itiba sara me gisin ira me misoghezi, me bar ariaghire. Ezi gumazamizir bar avirim Samson ko ariaghire, men dibobonim, an angamîra ikia misoghezi gumazibar dibobonim gafira.

³¹ Ezi Samsonin adarazi gin izaghira an kuam ini. Me an kuam inigha ghua Sora ko Estaolin nguibar ekiamningin tizimningin, an afeziam Manoa afazi naghin anefa. Samson 20plan azenibar Israelian gumazir dapanimîn ike.

Benjamin ko Danin anabamningin eghaghaniba

17

(Sapta 17--21)

Maika uabi marvir guabar ziaba fer dipenir mam iti

¹ Ezi gumazir mam an ziam Maika, a Efraimîn miğhsiar dozibar iti. ² A dughiar mamîn uan amebam miğei, “Nî uan 1,100in dagiar silvabagh fo, tina da okeme? Ezi kî dughiar kamîn itima, nî God miğia ghaze da okemezir gumazim, nî a

gasighasikigh. Ni gan, ki uabi bizir kam gami. Ki da okemegha, datirighin ua ni ganidi.”

Ezi an amebam kamaghin a ikaragha ghaze, “Nan otarim, Ikiavira Itir God deragh ni damu.”

³Ezi Maika 1,100plan silvan dagiaba uamategha da isava uan amebam ganingi. Ezi an amebam kamaghin migei, “Ki silvan dagiar kaba Ikiavira Itir God danighti, dagiar kaba nan otarim baghavira ikiam. Egh dagiar kaba, ga da isiva gumazitabar anighti, me dar marvir guatamningin ingarighti, e aningin ziamning fam. Me temer otevitam marvir guatam akirighiva silvan a nokegh, egh marvir guatam silvan kinimra an ingarigh.”*

⁴Egha Maikan amebam 200 silvan dagiar an amebam uam a ganingiziba, isa silvan marvir guabar digiribagh amir gumazir mam ganingi. Ezi a marvir guar mam tememin anekirigha silvan bar a noke, egha marvir guar mam silvan kinimin an ingari. Ezi amebam aningin nedazimning isava Maikan dipenimin aning ati.

⁵Ezi gumazir kam Maika, a marvir guamning bagha ofa gamir dipenir dozir mam iti. Egha a ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar otevir azenan azuir mam in ingarigha asebar ifongiam gifofoghamin marvir guar dozir mam sara ingari. Egha a uan otarir mam amisevezima an ofa gamir dipenir kam in ofa gamir gumazimin

* **17:3:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati. E uaghan fozir puvati, aning manmagh garir nedazimin digirim silvan kamin a gami. Ezi 18:24in akamin, Maika nedazimning kamaghin aning dibori, “aser godin ki ingarizimning.”

oto.† ⁶ Dughiar kabar atrivitam Israelin itir puvati. Kamaghin, gumazamiziba vaghvagha tintinibar uan ifongiabar gin ghua pura bizibagh amua iti.

⁷ Ezi dughiar kamın Livain anabamın adarazir gumazir igiar mam, a Judan anabamın nguazimın ikia, Betlehemın nguibar ekiamın iti. ⁸ A Betlehem ategh mangi nguibar igiatam batogh an ikiasa zui. A ghua Efraimın mighsiar dozibar, Maikan dipenimın oto. ⁹ Ezi Maika an azara, “Ni managh ikegha izi?” Ezi Livain gumazir kam kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki Betlehemın itir Livain anabamın gumazir mam, a Judan nguazimın itir nguibam. Ki danganir ikiamiba buriagha arui.”

¹⁰ Ezi Maika kamaghin a migei, “Ni na ko kagh ikiam. Ni na ko iki nighniziba na daning egh uaghan nan ofa gamir gumazimın ikiam. Eghti azenibar zurara ki 10pla silvan dagiaba ko korotiaba ko dagheba sara ni daningam.” ¹¹ Kamaghin, Livain gumazir igiar kam Maikan migirigiam baregha, a ko iti. Egha an an borimın mın otogha a ko iti. ¹² Ezi Maika ivezim isa Livain gumazir igiar kam ganıdi. Egha a gamizi an an ofa gamir gumazimın otogha, Maikan dipenimın aven iti.

¹³ Ezi Maika kamaghin migei, “Livain mav datirighin nan ofa gamir gumazimın otogha iti. Kamaghin, ki datirighin fo, Ikiavira İtir God datirighin na danganimın aven itir bizibar amighti, da deragh otivam.”

† **17:5:** E fozir puvati, “asebar ifongiam gifofoghamin marvir guar dozir mam,” a ti bar bizir tizimra. Ni Jenesis 31:30 ko 1 Samuel 19:13ın gan. Hibrun akamın bizir kaba me kamaghin da dibora ghaze, asebar marvir guaba. **17:6:** Godın Araziba 12:8; Gumazir Dapaniba 21:25

18

Danin anabamın adarazi nguibar ekiar igiam ini

¹ Dughiar kamın Israelia atriviba puvati. Danin anabam fomira iza datirighin, me Israelian anababar tongin, nguazir tam inizir puvatighavira iti, kamaghin, Danin anabamın adarazi nguazir tam batogh an ikiasa da buri. ² Ezi Danin anabamın adarasi, gumazir bar gavgavir 5pla amisevezi, me Sora ko Estaolin nguibar ekiamningin iti. Me Danin anababar 5plan gumazir kaba amisevegha, me amadazima, me ghua moga nguazimın gara a getiagha arui. Me kamaghin gumazir kabav gei, “Ia mangi nguazir kam bar deraghviram a getiraru.” Ezi gumazir 5plan kaba ghua Efraimın mighsiar dozibar Maikan dipenimın otogha, dimagarir vamiran a koma akui.

³ Me ghua Maikan dipenimın aven ikia orazima, Livain gumazir kam migei. Ezi me an migirigiaba baregha fo, kar Judabar nguazimın gumazim, ezi me an azara, “Ni bizir tizim gamua kagh iti? Tinara ni inigha kagh ize?”

⁴ Ezi a kamaghin men akam ikaragha ghaze, “Maika uabi na mikemezi, ki kagh iti. A na givezima ki an ofa gamir gumazimın otogha kagh iti.”

⁵ Ezi me kamaghin Livain gumazir kam migei, “E uari, ni e bagh God ko mikim. Ni e bagh Godin azangsih, en darorir kam deragham, o puvatigham?”

⁶ Ezi ofa gamir gumazim kamaghin men akam ikaragha ghaze, “Ia nighnizir aviribar amuan

marki. Ikiavira Itir God ian gan ian darorim geghuvam.”

⁷ Ezi 5plan gumazir kaba nguibar kam ategha ghua Laisin nguibar ekiamin oto. Me ghua Laisin nguibamin itir gumazamizibar garima, men dahirabim Saidonin nguibar ekiamin gumazamizibar min dera. Me bar nimiram apiaghav ikia gumazir igharazibar atari puvati. Me ghaze, midorozitam me batoghan kogham. Atrivitam o gumazir dapanitam aghumsizir arazitamin me gamizir puvati. Me Saidonin nguibamin saghon ikia, egha dagiaba bagha biziba igharaz darazi dama, ada amadir puvati.* ⁸ Ezi 5pla gumazir kaba uamategha ghua Sora ko Estaolin otozi, men adarazi men azara, “Ia manmaghira garir bizibar gani?”

⁹ Ezi 5plan gumazir kaba kamaghin me ikaragha ghaze, “Ia zuamira izi e mangiva, nguibar ekiar kam korogh me misogham. E men nguzimin garima, a bar dera. Ia suighsuighan marki, e mangi me misogh men nguazim iniam.

¹⁰ Ia danganir kamin mangi ganti, nguazir aviriba ikiam. Ia ganti bizir aghuir aviriba an ikiam. Egh ia uaghan ganti, me misoghsi nighnighan kogham. Ia oragh, God nguazir kam e daningam.”

¹¹ Kamaghin, Danin adarazir 600plan gumaziba midorozir biziba inigha, misoghasa Sora ko Estaol ategha zui. ¹² Me ghua Kiriati Jearimin nguibar ekiamin boroghin Judan nguazimin averpenibar ingarigha iti. Kamaghin danganir kam me kamaghin a dibori, “Danin Averpenibar Ingarizir

* **18:7:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

Danganim.” Danganir kam Kiriati Jearimın aruem uaghiri naghın iti, ezi me datirighın kamaghira a dibora mamaghira iti.

¹³ Me danganir kam ategha ghua Efraimın mighsiar dozibar Maikan dipenimın oto. ¹⁴ Ezi 5plan gumazir ghua Laisın nguazim moga an ganiziba, kamaghın uan adaraziv gei, “İa kamaghın fo, dipenir kabar aven, ofa gamir gumazibar korotiar mam ko, asebar ifongiam gifofoghamin marvir guar dozir maba ko, marvir guar me tememın dikirigha silvan noghezir mam ko, marvir guar me silvan kinimın ingarizir mam, da iti. Ezi e datirighın manmaghın damuam?” ¹⁵ Ezi me tavim ategha Maikan dipenim iti naghın Livain gumazir igiam itir dipenimın otogha, egha dughiam a ganıngi. ¹⁶ Me dipenimın aven itir dughiamın, Danın midorozir gumazir 600pla uan midorozir bizibar suigha, Maikan dipenimın divazimın itiar akamın mitivighav iti. ¹⁷ Ezi ofa gamir gumazir kam, 600plan midorozir gumaziba ko divazimın itiar akamın itir dughiamın, gumazir 5plan moga gariba, me aseba fer biziba iniıasa dipenimın aven ghue. Me ghua ofa gamir gumazibar korotiam ko, Godın ifongiam gifofoghamin marvir guar doziba ko, marvir guar me tememın dikirigha silvan noghezim ko, marvir guar me silvan kinimın ingarizim, me bar ada okımasa.

¹⁸ Ezi ofa gamir gumazim garima, gumazir kaba Maikan dipenimın aven ghuegha, ofa gamir gumazibar korotiam ko, Godın ifongiam gifofoghamin marvir guar doziba ko, marvir guar me tememın dikirigha silvan noghezim ko, marvir guar me silvan kinimın ingarizim, me da okei. Ezi

ofa gamir gumazim kamaghin men azara, “Ia tizim gami?”

¹⁹ Ezi me kamaghin a migia ghaze, “Ni uan akam dukuagh nimira iki. Ni migirigiar tam damuan marki. Ni uaghan e ko iziva en ofa gamir gumazimin otogh, egh uaghan nighnizir aghuiba e daningamin gumazimin ikiam. Ni ti dipenir vamira itir gumazim bagh ofa gamir gumazimin ikiam? Ingangarir kam, a pura bizim. Ni e ko iziva Israelian anabar ekiar tamin ofa gamir gumazimin ikiam, kar ingangarir bar ekiam, a Maikan ingangarir muziarim bar a gafira.”

²⁰ Ezi ofa gamir gumazim kamaghin oregha navir amirizim inigha, ofa gamir gumazibar korotiam ko, Godin ifongiam gifofoghamin marvir guar doziba ko, silvan marvir guamning inigha, men gin zui.

²¹ Egha me nguibar kam ategha zui. Men boriba ko men bulmakauba ko men biziba faragha zui.

²² Me Maikan dipenim ategha mong saghuiam me gatigha zuima, Maika uan dipenimin boroghin itir darazir diagha, me Danin adaraziv soghasa men gin zui. Egha me men gin ghua me bato.

²³ Ezi Maika ko misoghasa zui darasi, Danin adarazir dei, ezi Danin anabamin adarazi ragha Maikan azara, “Manmaghin ami? Ni tizim bagha avirir dafar kam ko izi?”

²⁴ Ezi Maika kamaghin me ikaragha ghaze, “Ia tizim bagha kamaghin nan azangsisi, ni bar bizir tizim baka? Ia tizim bagha nan ofa gamir gumazim ko nan marvir guar ki ingarizimning inighava ari? Nan bizitam itir puvati.”

²⁵ Ezi Danin anabamin adarazi kamaghin a ikaragha ghaze, “Ni migirigiar aviribar e damuan marki. Gumazir kaba ua nin atar ni misuegh, egh nin amuiroghboriba sara misueghti me arighiregham.” ²⁶ Egha Danin anabamin adarazi kamaghin mikemegha givagha ghue. Ezi Maika gumazir kabar garima me bar gavgavizi, a me misoghan ibura, kamaghin, a uamategha uan nguibamin ghu.

²⁷ Ezi Danin anabamin adarazi Maika ingarizir biziba ko, an ofa gamir gumazim sara inigha Laisin ghu. Ezi Laisin gumazamiziba bar deravira iti. Egha me tong misoghasa nighnizir puvati. Kamaghin, Danin anabamin adarazi bar me misoghezi me ariaghirezi, me men nguibar ekiam gaborozi a isi. ²⁸ Saidonin nguibar ekiam bar men saghon iti, kamaghin men akurvaghamin gumaziba puvati, me uaghan gumazir igharaziba ko biziba uari ganiga uari ikarvazir puvati. Nguibar kam Betrehopin nguibamin boroghin danganir zarimin iti. Ezi Danin anabamin adarazi ua nguibar ekiam kam iningarigha an iti. ²⁹ Egha me nguibar kam kamaghin a dibori, “Dan.” Me uan inazir afeziabar ziam Dan inigha a gati, a Jekopin otarim, me an ziam isava nguibar ekiam kam gati. Me fomira kamaghin a dibori, “Lais.” ³⁰ Ezi Danin anabamin adarasi, marvir guar me inigha izezim asaragha, an ziam fe. Ezi Mosesin otarim Gersom, an ovavir borir mam Jonatan, a Danin adarazi bagha ofa gamir gumazimin ingangarim gami. Ezi an otariba ko an ovavir boriba uaghan ofa gamir ingangarim gamua ghuavira itir dughiamin, men apaniba iza bar Israelian suigha ghua, kantrin

igharazimîn kalabus gati.† ³¹ Godin Purirpenim Silon itir dughiamîn, Danin anabamîn adarasi, Maika dikirizir marvir guar kamîn ziam fa mamaghira iti.

19

Livain gumazir mam uan amuim ko dughiar kuram bato

¹ Dughiar kamîn Israelia atriviba puvati. Ezi Livain mav Efraimîn miḡhsiar dozibar iti. A Betlehemîn nguibar ekiamîn Judan amizir mam inigha, uan amuir ekiam ḡifuragha an ti. ² Ezi an amuir dozir kam, bizir mam bagh an atara, uamategha ara ghua uan afeziamîn dipenimîn ghugha itima, 4plan iakiniba gifa. ³ Ezi ḡin, an pam an ḡin ghua a ko miḡirigiam akirigh, a inigh izasa zui. A ingangarir gumazir vamira ko donkin pumuning inigha zui. Aning ghua otozima, amizim uan pam inigha uan afeziamîn dipenimîn aven ghū. Ezi an amuimîn afeziam an ganigha bar akonge. ⁴ Ezi amizimîn afeziam, uan amerer otarim bagha gavgavigha ghaze, an a ko ikiam. Ezi gumazim 3plan dughiabar me ko ikia, apava dipaba api.

⁵ Ezi namba 4in dughiamîn, Livain gumazir kam bar dimangara dikavigha mangasa uan bizibar kiri. Ezi an amuimîn afeziam kamaghîn uan

† **18:30:** Akar kamîn mingarim ti kamaghîn ghū, dughiar kamîn, Jonatan uan adarazi ko ofa gamir ingangarim gamima, Asirian adarazi Israelin gumazamizir aviriba inigha ghua, uan kantrin aven kalabus gati. Danin anabamîn adarazi Laisin nguibam inigha gifa. Ezi 400plan azenibar ḡin bizir kam oto. Ni 2 Atriviba 15:29in gan.

amerem miġei, “Ni daghetamra amegh, gavgavim uan navim daningigh, egh ġin mangi.”

⁶ Ezi aning uam aperagha apa dipaba api. Ezi guivimin afeziam ua kamaghin a miġei, “Ki kamaghsua, ni ua ghuariar dimagarir kamın ikiiva e bar akongegh mangi aminim tiraghti gua mangi.”

⁷ Ezi a dikavigh mangasa amima, an amerem iki-asa bar gavgafi. Ezi a dimagarir mamın ua me ko iti.

⁸ Dughiar namba 5in bar mizaraghara, Livain gumazir kam dikavigh mangasa. Ezi an ivozim kamaghin a miġei, “Ga uaning, ni ikegh daghetam ramegh. Aruem tong amiraghti, ni mangam.” Ezi gumazimning uaghara ikiava api.

⁹ Egha gumazir kam uan amuir dozim ko ingangarir gumazim, me mangasa amima, amuimin afeziam kamaghin me miġei, “Ia gan, aruem bar iraghu. Ia ua dimagarir kamın ikegh, aminim kiran oveghangin pıram. Ia ua iki bar akongegh. Egh ia gurumın dimangara dikavigh bar mangi uan nguibamram otogh.” ¹⁰ Ezi Livain gumazir kam ua dimagarir tamın ikian aghua. Egha a uan amuir dozim ko dikavigha zui. Aning uan donkin-ingın akirimningın itir satelning gaperagha zui.

¹¹ Ezi aruem bar uaghirima aning ghua Jebusın nguibar ekiamın oto, kar Jerusalemın ziar igharazim. Ezi ingangarir gumazim kamaghin uan gumazir aruam miġei, “E nguibar ekiar kamın aven mangi kagh dakuam.”

¹² Ezi ingangarir gumazir kamın gumazir aruam ghaze, “Puvatı, e kagh dakuan kogham, kar Israelian gumazamizibar nguibar ekiam puvatı. E mangi Gibeian nguibar ekiamın dakuam.

¹³ Ni izi e mangam, e tong sivagh mangi Gibea o Raman nguibar ekiamin dakuam.” ¹⁴ Egha me Jebus gitagha zui. Ezi aruem bar uaghirima, me ghua Benjaminin anabamin adarazir nguazimin, Gibeau nguibamin boroghin otifi. ¹⁵ Egha me ghua tuavir ekiam ategha ghuava nguibar ekiamin aven ghue, egha dakuamin danganiba bagha gara danganir gumazamiziba uari akuvimin apiaghav iti. Ezi gumazir me batogh, me inigh uan dipenimin mangi dakuamin tam, otozir puvati.

¹⁶ Ezi me apiagha ikiavira itima, gumazir aser mam izi. A uan azenibar ghua ingarigha uamategha izi. Gumazir aser kam Efraimin mighsiar dozibar itir gumazim, egha a iza Gibeau iti. Gibeau itir adarasi, me Benjaminin adarasi. ¹⁷ Ezi gumazir aser kam iza garima, Livain gumazir kam, uan amuir dozim ko uan ingangarir gumazim, me gumazamiziba uari akuva itir danganimin apiaghav iti. Ezi gumazir aser kam men azara, “Ia managh ikegha ize? Egha ia managh mangasa?”

¹⁸ Ezi Livain gumazir kam kamaghin migei, “E Judan nguazimin, Betlehemin nguibamin ikegha izi. Egha e Ikiavira Itir Godin Dipenimin mangasa. Ezi en nguibam a Efraimin mighsiar dozibar tongin iti, ezi e mangi an dakuasa. Ezi datirighin, e inigh dipenimin mangamin gumaziba puvati. ¹⁹ E pura ian ingangarir gumaziba, e dagheba ko biziba bar iti. Donkingin dagheba iti. Ki uan amuim ko nan ingangarir gumazim, en bretba ko wainba iti. E bizitamın otevezir puvati. E dakuamin danganiba buri.”

²⁰ Ezi gumazir aser kam kamaghin me migei, “A dera, ia nan dipenimin izi. Ki bizibar ian akurvagham. Ia danganir gumamaziziba uari akuva itir kam dimangan an ikian kogham.” ²¹ Egha a me inigha uan dipenimin ghugha, dagheba isa donkining ganingi. A dipam inigha me ganingizima, me uan dagariba ruegha, gin dagheba ko dipaba api.

²² Me apava bar akongegha itima, nguibar ekiar kamın gumazir arazir kurabagh amir maba izava dipenim okarigha gifa. Egha tiam misogha, dipenir kamın ghuavim migia ghaze, “Gumazir ni ko kagh itim, anemadaghti an azenan izi. E arazir kurabar a damuasa.”

²³ Ezi gumazir aser kam azenan ghua kamaghin me migei, “Puvati. Nan namakam, ia kamaghin a damuan kogham. Gumazir kam nan dipenimin izegha na ko iti. Ia arazir kurar kamın a damuan kogham. ²⁴ Ia oragh, nan guivir igiar gumazitam ko akuizir puvatizim ko gumazir kamın amuir dozim iti. Ki aning inigh izi ian agharim darigham, eghti ia damuasa ifongezir arazim ia damusi, aning ko a damu. Ezi gumazir kamning ia arazir kurar kamın aning damuan kogham.” ²⁵ Ezi gumazir kaba gumazir aser kam bar a batoke. Ezi Livain gumazir kam uan amuir dozim batuegha a isava me ganingi. Ezi me a inigha arazir kurabar a gamuava tintinibar a gamua ghuavti aminim tira. Egha me gin anetaghizi a zui. ²⁶ Ezi amizim iza an pam aku naghin, gumazir aser kamın dipenir tiar akamin irighav iti. Egha irighav ikia ghua aminim tirazi aruem anadi.

²⁷ Ezi aminim tirazi an pam dikavigh mangasa tiam tui. A tiam kuigha garima an amuir dozim irighav iti. A uan dafarimning tiar akamin suighasava amuava avenge. ²⁸ Ezi Livain gumazir kam kamaghin a migei, “Ni dikavigh, ga mangam.” Ezi amizim tong a migeir puvati. Ezi a fo an aremegha gifa, ezi a maghiram an kuam isa donki gisin anetigha a inigha uan nguibamin zui. ²⁹ A ghua nguibamin otogha dipenimin aven ghua afuar mam ini. Egha amuir dozimin kuam 12plan akuabar aneghore. Egha vaghvagha Israelian 12plan anababa bagha da amangi.

³⁰ Ezi gumaziba bar bizir kamın ganigha kamaghin migia ghaze, “Kar arazir bar kuram! E Israelia Isip ategha azenan izezir dughiamin iza datirighin, bizir kamaghin garir tam otozi en ganizir puvati. Ia bizir kam ginighnigh uariv kim. E manmaghira damuam?”

20

Israelia Benjaminin anabamin adarazi ko misoghasa

¹ Egha Israelia bar Gibeian gumaziba amizir arazir kuramin akam baregha izava, Mispan nguibar ekiamin Ikiavira Itir Godin Damazimin bar moghira uari akufa. Me notin amadaghan Danin nguibar ekiamin ghua sautin amadaghan itir Berseban nguibar ekiamin gumaziba ko, Gileatin nguazimin itir gumaziba uaghan, uan nguibaba ategha iza bar moghira uari akufa. ² Ezi Israelian anababa vaghvagha dar gumazir

dapaniba bar moghira Godin gumazamizibar iviriar ekiam bagha ize. Ezi midorozir gumazibar dibobonim 400,000pla uaghan iti, kar midorozir sababar misozir gumaziba. ³ Ezi Benjaminin anabamin adarazi kamaghin oraki, Israelian marazi ghua Mispan uari akufa.

Ezi Israelia kamaghin Livain gumazir kamın azara, “Ni deragh e mikim, bizir kam manmaghin oto?”

⁴ Ezi amizir me arazir kurabar a gamizimin pam, kamaghin me migei, “Ki uan amuir dozim ko iza Gibeian nguibar ekiamin Benjaminin adarazir nguazimin otozi, aminim pirizi, ga dimagarim kagh dakuasa danganiba buria iti. ⁵ Ezi dimagarir kamın Gibeian gumazir aruaba iza dipenir ga itim okarigha na misueghti ki aremeghasa. Egha me na ategha nan amuir dozim inigha arazir bar kurabar a gamua ghuav iti, an areme. ⁶ Gumazir kaba arazir bar kuram Israelia en tongin a gami, kamaghin, ki an kuam inigha iza, aneghoregha an akuaba isa bar Israelian adarazi bagha da amangi. ⁷ Ezi ia datirighin kagh uari akuvagha itir Israelia, ia deravira nighnigh migirigia tam damu. E manmagh me amizir arazir kam ikarvagh?”

⁸ Ezi gumaziba bar moghira dikavigha navir vamira ikia kamaghin migei, “En tav uamategh uan purirpenmin mangan kogham. Egh tav uamategh dipenimin mangan kogham. ⁹⁻¹⁰ Egh e Gibeian adarazi kamaghin me damuam! E satu gikararang, midorozir gumazibagh inamighti me arazir kam bagh me misogh me ikaragh. Israelian anababa vaghvagh dar 100plan gumazibar tongin 10plan gumaziba

amisivam, egh 1,000plan gumazibar tongin 100plan gumaziba amisivam, egh 10,000plan gumazibar tongin 1,000plan gumaziba amisivam. Gumazir kaba mangi, Israelia gamizir arazir bar kurar kam ikarvaghiva, Gibeania ko misoghamin midorozir gumaziba bagh dagheba ateram. Me mangi Geban nguibamin ikiam.”* ¹¹ Ezi Israelia bar moghira uari akuvagha mati anabar vamiram otogha, Gibeania ko misoghamin nighnizir bar vamiran iti.

¹² Ezi Israelian adarasi, Benjaminin anabamin adaraziv kimasa kamaghin gumaziba amadagha me migia ghaze, “Manmaghin amizi, arazir bar kurar kam ian tongin oto? ¹³ Ia datirighira Gibeian gumazir kurar kaba inigh iziti, e me misueghti me arighiregh arazir kurar kam Israelin aven bar anegivagham.” Ezi puvati, Benjaminia Israelian gumazir igharazibar akaba barazir puvati.

¹⁴ Egha Benjamin anabamin adarazi bar moghira uan nguibar ekiaba ategha iza Gibeian uari akufa, egha Israelia ko misoghasa. ¹⁵⁻¹⁶ Ezi dughiar kam in Benjaminin anabamin adarazi uan 26,000plan gumazir midorozir sababar misoziba uan nguibar ekiabar aven bar me ini. Ezi Gibeania, uarir tongin 700plan gumazir agharir kiriabar misoziba ini. Me bar deravira dagiaba isava katapel garighava asi. Me asir dagiatam pura zuir puvati, me vaghvagh bar deravira ia gasegham. ¹⁷ Ezi Israelian adarasi, uan 400,000plan gumazir misoziba akufa, me

* **20:9-10:** Hibrun akam deragha migirigiar kam in mingarim abighizir puvati. Geban nguibam Gibeian nguibamin boroghin iti.

mīdorozir sababar mīsogha bar fo. Egha me Benjaminin adarazir gumazibar dibobonir kam, me a medir puvati.

Israelia Benjaminin anabamin adarazi ko misosi

¹⁸ Ezi Israelia Betelin nguibamin ofa gamir dakozimin ghuegha, kamaghin Ikiavira Itir Godin azai, “En adarazir te faragh mangi Benjaminin anabamin adarazi ko misogham.”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin me migei, “Judan anabamin adarazi faragh mangi.”

¹⁹ Ezi Israelian mīdorozir gumaziba bar mīzaraghara dikavigha ghua Gibeian nguibar ekiamin boroghin uari akufa. ²⁰ Me mangi Benjaminin anabamin adarazi ko misoghasa uari akira uari isava danganibar uari arisi.

²¹ Ezi Benjaminin anabamin adarazi Gibeian nguibar ekiam ategha azenan iza mīdorozim foregha, aruer vamiran Israelian gumazir 22,000pla aghorezi me ariaghire. ²²⁻²³ Ezi Israelia uamategha ofa gamir dakozimin ghuegha Ikiavira Itir Godin guamin azia ikia ghuavti, aruem gifa. Me kamaghin an azai, “E ua uan aveghbuaba, Benjaminin anabamin adarazi ko misogham, o markiam?”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin me migei, “Ia uamategh mangi me ko misogh.”

Ezi Israelia uamategha gavgavim uarigh anigha, amimzaraghan uamategha ghua Gibeian, me faragha mīdorozir gumaziba danganibar me arighizi naghin ua me arisi. ²⁴ Ezi Israelia amimzaraghan uamategha ghua Benjaminin

anabamın adarazi ko uariv sosi. ²⁵ Ezi Benjaminın anabamın adarazi ua Gibeian nguibar ekiam ategha azenan iza Israelia ko misogha, dughiar kamın me men midorozir gumazir 18,000pla midorozir sababar me aghorezi me ariaghire.

²⁶ Ezi Israelian midorozir gumaziba bar moghira uamategha Betelin ghuegha Ikiavira Itir Godın damazımın apiagha azia ikia ghuavti aruem iraghu. Me daghetam ko dipatam amezir puvati. Egha me Ikiavira Itir Godın damazımın ofan bar isi mighiramiba ko, God ko navir vamıran ikiamın ofabagh ami. ²⁷⁻²⁸ (Finias, a Eleasarın ovavir borim, ezi Eleasar an Aronın otarım. Dughiar kamın Akar Dikirizir Gavgavımın Boksiam Betelin nguibamın itima, Finias an gara God bagha ofabagh ami.)

Ezi Israelia kamaghın Ikiavira Itir Godın azai, “E uamategh mangi uan aveghbuaba Benjaminın anabamın adarazi ko misogham, o e me ategham?”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghın me migei, “İa mangi. Ki gurumzaraghan me isi ian agharım darıgham.”

²⁹ Ezi Israelia midorozir gumaziba amadazıma, me ghua Gibeian nguibar ekiam okarigha mongegha iti. ³⁰ Ezi aruer pumuning gıvazıma amımzaraghan Israelia Benjaminın anabamın adarazi ko misoghasa zui. Me faragha Gibeian nguibar ekiamın amizi moghira, midorozir gumaziba isa me arisi. ³¹ Ezi Benjaminın anabamın adarazi misoghasa izima, Israelia me gekuigha mong sıvagha zuıma, me nguibar ekiamın azenan ghue. Ezi Benjaminın anabamın adarazi faragha amizi moghın, tuavir ekiabar

Israelia misosi. Me Betelin zuir tuavim, ko Gibeau zuir tuavim, ko tintinibar nguibaba ko azenibar, puvira me misogha, Israelian 30plan gumazibav soke. ³² Benjaminin anabamin adarazi kamaghin nighnisi, “E faragha me misogha me abirazi moghin, datirighin me e me gafiragha gifa.”

Ezi Israelia kamaghin uarira uariv gei, “E me gifariva ari nguibar ekiam ategh ari tuavir ekiamin mangam.” ³³⁻³⁴ Egha Israelian midorozir gumazir avirir dafam, datirighin bar moghira uamategha ghua Baltamarin nguibamin uari akufa. Ezi men marazi ghua aruem uaghiri naghin Geban nguibar ekiamin boroghin monge. Gumazir kaba, me faragha Israelian gumazibar tongin, men midorozir gumazir bar aghuir kabav sefe, men dibobonim 10,000in tu. Me mongeghav ikegha maghira otivigha, bar midorozir gavgavim Gibeania gami. Ezi Benjaminin anabamin adarazi kamaghin fozir puvati, datirighin kar me givaghamin dughiam, otogha gifa. ³⁵ Ezi datirighin Ikiavira Itir God Israelian akurazima, me midorozimin Benjaminin anabamin adarazi abira. Ezi aruer kamra Israelia Benjaminin adarazir midorozir gumazir 25,100pla misoghezi me ariaghire. ³⁶ Egha Benjaminin anabamin adarazi kamaghin fo, Israelia midorozimin me abiragham.

Israelia midorozimin Benjaminin anabamin adarazi abiragha bar me agifa

Israelia faragha uan midorozir gumazir mabav kemezi me Gibeau nguibar ekiamin boroghin monge. Ezi Israelian gumazir igharaziba fo, men marazi mongeghavira iti. Egha datirighin

me gifara ara zuima, Benjaminin adarazi men gintisi. Guizbangira, me Benjaminin anabamin adarazigh gifarava ara me gekuigha bar ghua nguibar ekiam ataki. ³⁷ Ezi gumazir mongezi kaba zuamiram otivigha Gibeian nguibar ekiamin aven ghua gumazamizir aven itiba bar me misoghezi, me ariaghire. ³⁸ Midorozir gumazir ara zuir kaba, me faragha midorozir gumazir mongeziba koma kamaghin akam misogha ghaze, ia avir miturir ekiamin ganti, a nguibar ekiar kam gisin mavanangti, ³⁹ ia ara zui darasi, uamategh izi. Ezi midorozim otozi, Benjaminin anabamin adarazi Israelian gumazir 30pla misoghezi me ariaghire. Egha me ghaze, “Guizbangira, e faragha kamaghira me gafira.” ⁴⁰ Ezi migharir ekiam nguibar ekiam gisin ghuavanadima, Benjaminin anabamin adarazi uamategha uarir akirangin garima, Gibeian nguibar ekiam bar isi. ⁴¹ Ezi Israelian gumazir avirir dafam uamategha izi. Ezi Benjaminin anabamin adarazi garima Israelia uamategha izima me bar atiatingizi, men gavgaviba bar gifa. Egha me kamaghin fo me datirighin dughiar bar kuram me batogham. ⁴² Kamaghin, me Israelian ara tuavir ghua gumazamiziba puvatizir danganimin zuimin ghue. Me aramin tuaviba puvati. Me ghua Israelian adarazi batifi. Ezi Israelian midorozir gumazir okoruar pumuning iza Benjaminin anabamin adarazi batogha bar me misoagharighizi me ariaghire.† ⁴³ Israelia Menuhan nguibamin Benjaminin adarazir

† 20:42: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

agintigha ghua Gibean nguibamın vongın amadaghan aruem anadi naghın tu. Egha me puvıra me misoghezi me ariaghire. ⁴⁴ Ezi me aruer kamın Benjaminın adarazir 18,000plan midorozir gumazir bar gavgavibav soghezi me ariaghire. ⁴⁵ Ezi Benjaminın adarazir marazi uamategha arava gumazamiziba puvatızir danganimın itir Rimonın Dagiär Dafam bagha zui. Ezi Israelia men agintigha ghua tuavimın men gumazir 5,000pla misoghezi me ariaghire. Israelia men gintigha ghuavıra ikia Gidomın nguibamın tu. Egha ua 2,000plan gumazibav soghezi me ariaghire. ⁴⁶ Ezi aruer kamra, ariaghirezir gumaziba bar, men dibobonim 25,000ın tu. Kar midorozir gumazir bar gavgavibara. ⁴⁷ Ezi men 600plan gumaziba uamategha ara ghua gumazamiziba puvatızir danganimın, Rimonın Dagiär Dafam iti naghın ghue. Egha 4plan iakinibar danganir kamın iti. ⁴⁸ Ezi Israelia uamategha ghua men gumazamiziba ko men asıziba bar dav soghezi, da ariaghire. Egha bizir tizir me uan damazibar gariba sara bar dagh asighasiki. Egha Benjaminın adarazir nguibar ikiavıra itir varazira, me bar dagh apongezi da bar isi.

21

Israelia amizir Benjaminın gumazibar ikiamiba bagha nighnisi

¹ Israelia Mispan nguibar ekiamın itir dughiamın, me Ikiavıra Itir Godın damazimın akam akirigha ghaze, “Benjaminın anabamın gumazitam, en guivitamın ikian kogham.”

² Midorozim givazima, Israelia bar moghira ghua Betelin nguibar ekiamin ghuegha, Godin damazimin apiagha, bar puviram azia mamaghira ikia ghuavti aruem iraghu.

³ Me kamaghin migei, "O Ikiavira Itir God, ni Israelian God. Ni tizim bagha bizir kam gamizi, an oto? Manmaghin amizi, en anabar mam kiran oveghangin bar givagham?"

⁴ Egha amimzaraghan bar dimangara, Israelia dikavigha nguibar kam in Ikiavira Itir God bagha ofa damuasa dakozir mam in ingari. Egha bar isi mighiramin ofaba ko, gumazamiziba God ko navir vamira ikiamin ofaba, isa an damazimin dagh ami. ⁵ Egha me kamaghin migei, "Israelian adarazir terara Ikiavira Itir Godin damazimin ghuzir puvati?" Me faragha migirigiar gavgavim gamigha ghaze, gumazitam Ikiavira Itir God bagh Mispan izeghan koghti, me a misueghti an aremegham.

⁶ Egha me datirighin uan aveghbuabar apangkufi, me Benjaminin anabamin adarasi. Egha me kamaghin migei, "En anabar mam atam bar givaghai. ⁷ E fo, Benjaminin anabamin adarazir bar varazira midorozimin ariaghirezir puvati. Ezi e Ikiavira Itir Godin damazimin akam akirigha ghaze, e uan guivitam isi me daningighti me an ikian kogham. Kamaghin, e manmaghin gumazir kaba bagh amizitaba inighti me dar ikiam? E kamaghin damuti, anabar kam bar kuavaremegham."

⁸ Kamaghin me uarira uarir azai, "En adarazir terara ghua Mispan nguibar ekiamin Ikiavira Itir Godin damazimin ghuzir puvati?" Egha me

azangsigha ghua kamaghin fo, Gileatin Distrighin Jabesin nguibar ekiamin gumazitam iviriar kam bagha ghuzir puvati. ⁹ Me fogha, iza uari akuvagha, ziaba itir akinafarimin vaghvagha Israelian nguibar ekiabar ziaba dibori. Egha me Gileatin Distrighin, Jabesin nguibar ekiamin gumazitamin apizir puvati. ¹⁰⁻¹¹ Ezi gumazir uari akuvazir kaba, me midorozir gumazir gavgavir 12,000pla amadazi me Jabesin zui. Me akar gavgavim me ganigha ghaze, “Ia Jabesin mangiva men gumazibav soghiva men amizir paba itibav sogh, egh boriba sara ia bar me misueghti me arighiregh. Egh borir guiviba ko amizir igiavav soghan marki.” ¹² Ezi me ghua me mikemezi moghin amigha garima 400plan amizir igiar gumaziba koma akuizir puvatiziba, me Jabesin gumazamizibar tongin iti. Ezi me amizir igiar kaba inigha uamategha, Israelia Silon nguibar ekiamin uari akuvi naghin, Kenanin nguazimin ize.

¹³ Egha Israelia datirighin, Benjaminin anabamin gumazir Rimonin Dagiar Ekiam itiba bagha akam amaga ghaze, “E datirighin ua ia ko misoghan kogham.” ¹⁴ Ezi Benjaminin anabamin gumaziba uamategha izi. Ezi Israelia amizir igiar kaba me ganingizi, me dar iti. Kar amizir igiar me ghua Gileatin Distrighin, Jabesia misogha iniziba. Benjaminin anabamin gumaziba avirasemezi, amizir igiar kabar dibobonim otefe.

¹⁵ Ezi Israelia bar Benjaminin anabamin adarazir apangkuvigha kamaghin nighnisi, Ikiavira Itir God bar atam men anabar mam kuavareme. ¹⁶ Ezi Israelian gumazir dapaniba kamaghin migei, “Benjaminin anabamin

amiziba bar ariaghire. Ezi e manmaghin men gumazir ariaghirezir puvatizir varazira bagh amizitaba iniam? ¹⁷ Me amuiba puvatigh borir taba bateghan koghti, en anabar kam bar kuavaremegham. Men ikiavira itir varazira, amizitaba inigh dar ikiti me boriba batiti, men anabar kam kuvaremeghan kogham. ¹⁸ Guizbangira, e men gumazitam ateghti, a en guivitam in ikian kogham. E Israelia faragha akar gavgavim akirigha ghaze, ‘Gumazitam uan guivim isiva Benjaminin anabamin gumazitam danigh, an aremegham.’ Kamaghin amizi, e uan guivitam men teghti, men an ikian kogham.”

¹⁹ Ezi gumazir dapaniba kamaghin migei, “Isar ekiam damuva, Ikiavira Itir Godin ziam famin dughiam roghira ize. Isar kam zurara vaghvagha azenibar otifi, a datirighin Silon otivam.” Silon nguibar ekiam notin amadaghan Betelin nguibar ekiamin iti, egha sautin amadaghan Lebanonin boroghira iti. Egha aruem anadi naghin tuavir ghua Betel ko Sekemin tizimin zuimin iti.

²⁰ Ezi Israelian gumazir dapaniba kamaghin Benjaminin anabamin gumazibav gei, “Ia mangi wainin azenibar aven mongegh iki. ²¹ Ia gan, isar ekiam otivti, Silon amizir igiaba ighiam bagh iziti, ia dikavigh mangi uari bagh amizir igiaba vaghvagh dar suikigh. Egh ia amiziba inigh givaghiva, uamategh uan nguazimin mangi. ²² Eghti gin men afeziaba ko men tuebaba iziva me bagh azangsih en atarti, e kamaghin me mikimam, ‘E kamagsua ia Benjaminin anabamin gumazibar apangkuvigh guiviba men takigh. E me ko midorozir kam gamigha uan guivitam me daningan anogoroke.

Guizbangira, me ian guiviba ini, ezi ia uari uan guiviba me ganingizir puvati, kamaghin, ia uan akar dikirizim abighizir puvati.’’*’

²³ Ezi Benjaminin anabamin gumaziba gumazir dapaniba mikemezi moghin ami, Me 200plan amizir igiar ighiam bagha iziba vaghvagha uari bagha da ini. Benjaminin anabamin gumaziba, amizir kaba inigha ghua uan nguazimin ghuegha ua nguibar ekiar kabar ingara dar iti.

²⁴ Ezi Israelia uaghan bar moghira vaghvagha uan nguibabar ghue. Me uan anababa ko ikizibar nguazibar ghuegha iti.

²⁵ Dughiar kabar atrivir tam Israelin itir puvati. Kamaghin, gumazamiziba vaghvagha tintinibar uan ifongiabar gin ghua pura bizibagh amua iti.

* **21:22:** Hibrun akam kagh akam deragha anebighizir puvati.
21:25: Gumazir Dapaniba 17:6

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam
The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea